

Szentandrás Híradó

ÖNKORMÁNYZATI HAVILAP

1999. november

Ára: 58 Ft

V. évfolyam, 11. szám

Kányádi Sándor

Valaki jár a fák hegyén

valaki jár a fák hegyén
ki gyűjtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott

én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kísért eddigi utamon

valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyűjt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot

vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem

1994

MEGHÍVÓ

Békésszentandrás Nagyközség
Önkormányzatának Képviselő-testülete
tisztelttel meghívja a lakosságot
községünk névadója,

Szent András napja alkalmából
rendezendő ünnepségre, melyet
1999. november 27-én 17 órától
tart a Művelődési Házban.

Program:
Ünnepi köszöntő
András-napi kitüntetések átadása
Kultúrműsor

A tartalomból

Hűség a hitben	2. oldal
1956-ra emlékeztünk	4. oldal
Építsük fel a Művelődési Házat	5. oldal
Területfejlesztési koncepció	11. oldal
Bemutatkoznak vállalkozóink	14. oldal
Felhívás gyommentesítésre	15. oldal
Végy 25 dkg mézet	17. oldal

REFORMÁTUS

Hűség a hitben

„Pál rátekintett a nagytanácsra, és így szólt: „Atyámfiai, férfiak, én teljesen jó lelkiismerettel szolgáltam Istennek, mind e mai napig.” Anániás főpap ekkor megparancsolta a mellette állóknak, hogy üssék szájon. Pál erre így szólt hozzá: „Megver téged az Isten, te meszelt fal! Itt ülsz, hogy ítélkezz felettem a törvény szerint, mégis a törvény ellenére azt parancsolsz, hogy megüssenek?” Erre az ott állók ezt mondták: „Isten főpapját gyalázod?” Pál így válaszolt: „Nem tudtam, atyámfiai, hogy főpap.” Mert meg van írva: „Néped fejedelmét ne átkozd!” Mivel pedig Pál tudta, hogy egyik részük a szadduceusok, másik részük pedig a farizeusok közül való, így kiáltott a nagytanács előtt: „Atyámfiai, férfiak, én farizeus vagyok, farizeus fia; a halottak reménysége és feltámadása miatt vádolnak engem.” Mihelyt ezt mondta, vita támadt a farizeusok és a szadduceusok között, és a gyűlés véleménye megoszlott. A szadduceusok ugyanis az állítják, hogy nincs feltámadás, sem angyal, sem lélek, a farizeusok pedig vallják mind egyiket. Erre nagy kiáltozás támadt, a farizeuspárti írástudók közül néhányan felállva hevesen vitatkoztak, és így szóltak: „Semmi rosszat sem találunk ebben az emberben. Hátha Lélek szólt hozzá vagy angyal?” Mivel a felfordulás egyre nagyobb lett, az ezredes attól félve, hogy Pált szétépik, megparancsolta, hogy a csapat menjen le, ragadja ki őt közülük, és vigye a várba. A következő éjszaka pedig odaállt Pál mellé az Úr, és ezt mondta: „Bízzál, mert ahogyan bizonysgot tettél az én ügyem mellett Jeruzsálemben, úgy kell Rómában is bizonysgot tenned!” (Apostolok cselekedeti 23,1-11.)

November első vasárnapján megválasztotta gyülekezetünk presbitériumát. A fenti igeszakasz alapján nézzük meg, miként lehet egy gyülekezet tag (presbiter) és a gyülekezet (presbitérium)

szolgálatában hűséges Istenhez.

I. A HŰSÉGGEL SZOLGÁLÓ GYŰLEKEZETI TAG/PRESBITER:

megítéli mi az Isten akarata: Pál rátekintett a nagytanácsra, mert Isten gyermeke szemébe néz azoknak, akikkel beszél. Nem süti le a szemét - nem azért, mert makulátlan, és feddhetetlen az élete - hanem azért, mert ami bűn volt életében, azt nem szépíthette, nem mentegette, hanem rábízta Istenre. Ő pedig megígérte, hogy háta mögé veti a mi vétkeinket. Ezért mondhatja még Pál is - a korábbi Saul, az öldöklésektől lihegő ember: „teljesen jó lelkiismerettel szolgáltam Istennek, mind e mai napig.” Elmondhatod-e ezt te is?

Ártatlannak vallotta magát. Nem a saját büntelensége, hanem Jézustól kapott bűnbocsánat által. Szava csak olaj volt a tüzre, és csattant az elentmondást nem tűrő hang: üssétek szájon!

Mintha megtanulta volna népünk is pofon verni és pofon veretni azokat, akik mást mondtak, mint amit hallani szerettek volna tőlük. A törvényt lábbal tipró bíró mindig felháborító, legalább annyira, mint az istentelenül élő magát keresztyénnek hirdető ember ugye, te nem bősziéd „meszelt falsággal” a környezetet? Ne feledd, a cél soha sem szentesítheti az eszközt, ember haragja sosem munkálja Isten igazságát.

Pál igazat mondott. Az őt vallató személy olyan volt, mint a kívülről szépen bemeszelt, omladozó fal. A kívülről szépre festett, de belül omladozó, romlott életet megítéli kép-mutatásért az isten. Aki így cselekszik, az nem csak Istennek, nem csak a környezetének, hanem önmagának is hazudik. Egészségest játszik, miközben talán halálos beteg. Pál szavaira azonnal megkérdezi valaki: az Isten főpapját gyalázod? Ez a kérdés az apostol szívéig hatol. Eszébe jut a bibliai útmutatás: „Néped fejedelmét ne átkozd!” Miközben igaztalanul vádolják, törvénytelenül hallgatják

ki és testileg bántalmazzák, akkor is Isten akaratához szabta magát. Nem az embert nézte, nem az őt veretőnek a személyére tekintett, hanem Isten ígéjére figyelt. Megújul-e gyülekezetünk? Csak ettől függ: készek vagyunk-e Isten akaratára figyelni, és minden körülmények között ahhoz igazodni. Az apostol azonnal elismeri, hogy vétkezett Isten törvénye ellen: „nem tudtam, hogy ő a főpap.” Nem a nála sokkal nagyobb bűnösök méltatlanságával foglalkozott és azok bűnei körül forgolódott, hanem rendezte Isten és ember előtt a sajátját, még akkor is, ha tudatlanságból követte el.

Ez nem lehetséges Isten akaratának ismerete nélkül. Hanem olvasod a bibliát naponta, ha imádságban nem engeded magadhoz köztel Istent, ne álltasd magadat azzal, hogy meg tudsz felelni elvárásának. Ha Pál nem olvasta volna számtalanszor ezt a figyelmeztetést, nem juthatott volna eszébe életének ebben a szorult helyzetében. Rendelsz-e magadnak, és családod tagjaink bibliaolvasó kalauzt, hogy magyarázataival megértsed a szentírás nehezebb részeit is? A bibliaolvasó kalauz ára 140 Ft, kb. naponta 30 fillér. „Meg ér-e” számokra ennyit, hogy jól értsd Isten ígéjét?

Ha úgy élünk, hogy igazak lesznek életünkre nézve is az apostol szavai: „Mindezeket pedig, testvéreim, értetek alkalmazzam magamra és Apollósra, hogy a mi példánkon tanuljátok meg: ahhoz tartsa magát az ember, ami meg van írva” (1Kor. 4.6) akkor épülni fogunk, és épül általunk gyülekezetünk.

I. A HŰSÉGGEL SZOLGÁLÓ GYŰLEKEZET/PRESBITÉRIUM:

A nagytanácsnak fontos ügyet kellett kivizsgálnia. Megszentségtelenítette-e Pál a jeruzsálemi templomot azzal, hogy bevitt oda egy pogány, görög embert? Azt tudjuk, hogy a főpapnak már Pál meghallgatása előtt megvolt a kérdésre adott válasza. Amikor Pál olyant mondott, ami nem fért bele terveibe,

azonnal veretni kezdte. Nézzük mi történt ezután.

Az apostol nem ismerte személyesen a nagytanács tagjait, de tudta, hogy milyen kegyességi (vallási) irányzat-hoz tartoznak. Egy részük farizeus - akik hisznek a feltámadásban, a lélekben, az angyalok létezésében - másik részük pedig szadduceus, akik tagadják mindezeket.

A mai gyülekezetekről is elmondható: egy része számára valóság a feltámadás, míg a másik tagadja, vagy legalábbis úgy él, mintha nem lenne. Te melyik csoporthoz tartozol?

Részlet egy beszélgetésből:

„Tiszteletes Úr, mindent hiszek, de a feltámadást nem!”
Pedig Jézus feltámadt! „Igen, de ő megtehette. Higgye le nekem, hogy nincs feltámadás!”
Nem hiszem el Önnek, mert Istennek hiszek, Ő pedig arról tesz bizonysgot, hogy van és lesz feltámadás. Olvassa a bibliát, és majd meggyőződik róla, hogy igazat mondtam! „De nincs bibliám, meg amúgy sem tudnám már olvasni” (Folytatásként kaptam egy olyan nagybetűs bibliát, amit még ő is tudott olvasni.)

Biblia nélkül a legkülönbébb nézeteket alakíthatjuk ki magunkban.

Jézus mondja és kérdezi: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz énbenem, ha meg is él, és aki csak él és hisz én bennem, az nem hal meg soha. Hiszed-e ezt?”
Tényleg, hiszed-e ezt?

Mert az apostol így ír: „Hiszen ha nincs a halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel. Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is. ... Mert ha a halottak nem támadnak fel, Krisztus sem támadt fel. Ha pedig Krisztus nem támadt fel, semmit sem ér a ti hitetek, még bűneitekben vagytok.” (1Kor 15,13-16.)

A hitünk célja lelkünk üdvössége. Erre pedig nem juthatunk el, csak a feltámadott Jézus Krisztus által. Ér-e valamit a hited, testvérem?

HÍREK

Megszabadulhattál-e már bűneid től? Ha nem, a Feltámadott Jézus kész elvenni bűneid terhét. Kérd Tőle!

Pál kihasználja, hogy a nagytanács tagjai nincsenek egységben, nagyon erős feszültségek vannak közöttük. Amint a feltámadást és a halottak reménységét említi, azonnal elfeledkeznek arról a vádról, melyet ki kellene vizsgálniuk. Megszentségteleenítette-e Pál a templomot? Bevitt-e oda egy pogány embert? Ha igen, halál fia ő is, meg az a görög is. Ha nem, akkor felelősségre kell vonni a pánikot keltőket, az istentiszteletet megzavarókat. Tényleg, ha ott volt az a görög, akkor hova lett? Vagy a Pálról halott híreket, miszerint a városban görögökkel látták, és azt, hogy ő tegnap a templomban volt, valakik egyszerűen összemosták? Igaz a vád, vagy csak az „ezt mondták”, „úgy hallottam”, „megbízható forrásból tudom” címkéjű üzenetekre alapozódik?

Pált olyannal vádolták, ami a farizeusok és a szaduceusok szemében és halált érdemlő vétek volt. Eljött azonban egy pillanat, amikor a nagytanács egy része minden további vizsgálódás nélkül felmentette őt a vád alól. Ez akkor következett be, amikor Pál hitet tett a feltámadás mellett. A farizeusok számára ennyi elegendő volt. Ez az ember ugyanazt vallja, mint mi. Sajnos napjainkban is előfordul, hogy emberek az alapján ítéletnek el, vagy épp mentetnek fel, hogy a mi „csoportunk”-

hoz, tartoznak-e, azt mondják-e, amit mi. Hányszor hoztunk döntéseket, amikben nem a tényekre figyeltünk (mit tett, vagy mulasztott el), hanem arra, hogy kitett vagy ki mulasztott valamit. És születettek ítéletek és felmentések: mert idegen volt vagy földink, mert másképp gondolkozott vagy azt fújta, amit mi is. Gyógyítsd ki Isten bennünket ebből a Hozzá méltatlan viselkedésből! Ne légy személyválogató! Ne huny szemet, ne légy elnéző a kedves testvéred bűnei felett, de ne is kárhoztass azért valakit csak azért, mert nem tett hűségesküt melletted.

Miként szolgálhat hűséggel a gyülekezet és a presbitérium? Ha arra figyel, hogy valaki mit tett, vagy mit mulasztott el. Például ha te is arra figyelsz, hogy mit tettél és mit teszel azért, hogy gyülekezetünk ne váljék a templomból kirángató közösséggé (mint tették ezt Pállal)? Mit tettél és teszel azért, hogy mi templomajtot ne bezárjuk, hanem kinyissuk az erre járók előtt.

III. A HŰSÉGES ISTEN

Éjjel az Úr Jézus megállt Pál mellett és így bátorította: „Bízzál ... Rómában is biznyságot kell tenned!” Többré bírta Jézus Pált, pedig az apostol nem maradt büntetlen, és nem teljesítette biznyságtételét maradéktalanul. Ezt nem mi mondjuk, hanem ő maga állítja Félix helytartó előtt: „Vagy mondják meg maguk: találtak-e bennem valamilyen vétket, amikor a nagytanács előtt álltam. Ha csak azt a kijelentést nem, amelyet közöttük

állyva kiáltottam: A halottak feltámadása miatt vádolnak engem ma előttetek.” (Ap-csel 24,21.)

Feszült volt a helyzet. Majdnem meglincselték amikor kirángatták a templomból. Az ezredes megkötöztette, lázadóként kezelte, börtönbe zárták, jött a parancs: megkorbácsolni - amibe belehaltak életerős emberek is. Majd megállt a nagytanács előtt, mely már halálra ítélte István, és kieszközölte Jakab kivégzését, és kész volt bárkit félretenni az útjából. Elragadták az indulatai? Igen. Meszelt falaz, és szemébe vágja a bírónak, hogy Isten igéjére hivatkozva épp Isten igéje ellen cselekszik? Időnyerés céljából összeugrasztja a vallatóit, pedig tudja nem a feltámadást valló hite miatt szorongatják őt? Aki ilyen körülmények között nyugodt, higgadt és megfontolt tud maradni, csak az csóválja a fejét, én nem teszem. Inkább **csodálom** Pált. Tudja, hogy a kis hazugság is hamisság, Isten világosságával még a kicsi árnyék sem fér össze. Ezért amint lehet, azonnal helyesbít. A még nagyobb bű-

nösök előtt vallja meg, és ismeri el hibáit. Nem tudtam, hogy főpap, mert meg van írva ... vagy éppen az egyben, hogy a feltámadás miatt vádolnak, valóban vétkeztem. Olyat mondtam magam mentésére, ami nem volt igaz.” Azonnal helyesbítette élete irányát, mert nem a világhoz, hanem Istenhez akarta magát szabni. Tudjuk meg ezt tőle. Nem az kapja a nagyobb megbízatást, aki tökéletes, hanem aki törekszik a tökéletességre és nem rejtegeti és főleg nem magyarázza a vétkeit. Ismerd el álnokságodat, valld be hűtlenségedet, amint nyilvánvalóvá lesz előtted, hadd erősítsen meg Jézus: „Bízzál fiam, bízzál leányom, vétkeidet fejedre nem hányom” sőt másutt is biznyságot kell majd tenned én mellettem.

Légy hűséges Istenhez, mindig az akaratához igazodva. Legyünk hűségesek mint egy olyan közösség, mely nem személyválogató, és csak a bűnt ítéli el, de kegyelmet hirdet a bűnösöknek. Igazítsuk ki tévedéseinket, és akkor tapasztaljuk: Isten hűséges maradt hozzánk.

Pentaller Attila

MEGHÍVÓ

1999. december 4-én, szombaton 9.30 órai kezdettel 13.00 óráig tartjuk adventi gyermeknapunkat a református parókián, melyre ezúton is szeretettel hívjuk a gyermekeket. Adventben Jézus érkezésére készülünk, ki még egyszer eljött és itt élt közöttünk.

Vajon el jön-e ismét JÉZUS?

Ennek járunk utána, Isten úrhajósai segítségével...

HÍREK

A november 7-i presbiterválasztó körgyűlésen a gyülekezet gondnoki megbízatást kapott Arnóczy Ferencé, presbiteri megbízatást pedig: Fazekas Antalné, Győri János, Kis Ferencné, Lénárt Andrásné, Patkós Zoltánné, Révész Györgyné, Tóth Sándorné. Pótpresbiterekké Kovács Imrét és Patkós Ignácnét választották. Életükre és szolgálatukra Isten áldását kérjük!

REFORMÁTUS KÓRHÁZLELKÉSZEK

Volt már Ön is beteg? Jól esett, amikor meglátogatták? Milyen segítség lett volna, ha a műtét előtt valakinek elmondhatta volna félelmét, ha a műtőasztalon fekvő foghatta volna valaki a kezét, ha nem csak testi bajaitól hanem lelki terhétől is megszabadulhatta volna a kórházban?

Kérje önmaga és szerette számára is a kórházlelkészek segítségét! Gyulán ... (a Gyermekkorházban is) **Tóth Márta lelkész** dolgozik főállásban. Kérjük, hogy a kórházba menő betegek vagy a lelkészi hivatalon keresztül, vagy közvetlenül jelezzék érkezésüket telefonon a (66) 361-833/2240-es melléken.

A Békéscsabai Kórházban november 1-jétől **Sőregné Kósa Tünde lelkész** kezdte meg szolgálatát. Amíg nem kapja meg külön telefonvonalát, számára a lakás telefonján, a (66) 444-319-es számon lehet üzenetet hagyni.

Vegyék igénybe a szakképzett lelkészek szolgálatát, akik egész nap a kórházban dolgoznak, és hamarosan a műtétekre is elkísérhetik a betegeket.

KÉRJÜK ADJA LE RENDELÉSÉT:

A 2000. évre készített **BIBLIAOLVASÓ KALAUZ** ára: 140 Ft; a **Képes Kálvin Kalendáriumé** 230 Ft, és az **Íves falinaptáré** pedig 55 Ft.

A **keddi fogadóórán (10.00-11.00)** és a **vasárnapi istentiszteleten is megrendelheti ezeket a kiadványokat.**

1956-RA EMLÉKEZÜNK

43 évvel az 1956-os események után október 23-án Békésszentandrás lakossága is emlékezett.

A Hősök szobránál gyülekeztek azok, akik számára fontos a múlt, az emlékezés, a tiszteletadás. A Himnusz hangjait követően Józsa Kinga, az általános iskola 8.a osztályos tanulója egy verssel idézte a régmúlt időket. Ezután Aszódi Imre, Békésszentandrás költője mondott ünnepi beszédet.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, kedves Barátaink!

Eljöttünk erre az ünnepségre, hogy tisztelettel áldozunk azok emlékének, akik az 1956. évi szabadságharc alkalmával életüket áldozták, börtönbüntetést, üldözést és megalázást szenvedtek a magyar szabadságért. A magyar nép és a hazánkban élő testvéri népek szabadnak születtek, és ehhez a szabadsághoz életük árán is ragaszkodtak.

1956-ban nem a vagyonosok, nem a pozíciókba helyezett dolyfősök kezdtek harcot a nép szabadságáért, hanem első sorban az értelmiségiek, a diákok, a kisemmitettek, az alacsony bérből élő megalázottak, a nép igazi gyermekei a tizenévesekkel együtt harcoltak a barikádokon, az utcákon, a tereken.

Két nagy vulkánkitörése volt a magyar történelemnek: az egyik az 1848/49-es szabadságharc, amelyet a világháborúk követtek, a másik pedig az 1956-os forradalom és szabadságharc.

Az 1848/49-es évi szabadságharcot eltaposták ugyan az idegen hatalmak, de szívünkben tovább élt, amelyet Petőfi és társai életük árán is kivívtak. Miért tört ki a szabadságharc - tehetjük fel a kérdést? És válaszul a történelem adatait hívom segítségül. - A császári udvartartás költségeihez az úgynevezett „civilistához” az egész monarchiának 24 millió aranyforinttal kellett hozzájárulnia a nemzeteknek, és ennek a felét, tehát 12 millió aranyforintot az akkor még fejletlen, főleg agrártermelésből szegénységben élő néppel. Ma-

gyarországgal fizették meg. A kb. 500 ezer köznemes és 5 millió jobbágy nyögte ki a bécsi udvar fényűzésének terhét. Ezt a helyzetet törölték el, és változtatták meg egy csapásra Petőfiék eltörölve a jobbágságot, megalkotva a törvényeket, létrehozva az egyenlőségen, a közterhek egyenlő viselésén alapuló Magyarországot. Hiába taposták el az idegen csizmák, de a fénye, a szabadságharc szelleme évszázadokra elvilágít. A lassan újjáéledő országot követte a gazdasági fellendülés, majd a nagyhatalmak viszálya miatt kitörő első világháború. Hiszen számunkra az idegen Ferenc Ferdinánd meggyilkolása nem kellett volna, hogy háborúba sodorja népünket, és idegen érdekekért 670 ezer katona haljon meg. Hiszen a történelemből tudjuk, hogy a minisztertanácson egyedül Isza István volt az egyetlen, aki olyan ultimátum elküldését ellenezte Szerbiához, ami háborúhoz vezetett.

De engedjék meg, hogy emlékeztessem Önöket az első világháború békediktátumaira, Clemenceau és társai hozzá nem értő intézkedéseire, az ország szétdarabolására, amely figyelmen kívül hagyta Wilson 12 pontját, és a népek önrendelkezési joga helyett Benes dekrétumait léptette, ami megtiltotta, hogy a magyarok tamukéni szerepelhessenek a bíróságok előtt. Nem is kell említenem a második világháborút, ahol Önök közül sokan veszítették el hozzátartozóikat, szeretteiket. Mindezek az itt említett tények és a második világháború utáni időszak vezetett el

1956. október 23-ához, ehhez a szent nagy forradalomhoz.

A megtorló évek, az életben maradtak büntetése soha nem látott elégedetlenséget keltett a magyar népben várva, hogy sorsuk alakítást kezükbe vehessék.

Sok-sok év telt el az 56-os forradalom óta, és még nem lehet évtizedekben mérni hazánk visszanyert szabadságát és függetlenségét, de él szívünkben a remény, ha mi nem is, de unokáinknak nem kell már ilyen áldozatokat hozni a szabadságért, a békéért és a jobb emberi életért.

Az 56-os szabadságharc tette elsősorban lehetővé, hogy most csatlakozhatunk az Európai Unióhoz, és a szabad magyar emberek sorsukat maguk intézhetik.

De nem könnyű ez az út, amely elvezet bennünket a polgári jóléthez, a szabad magyar nemzet felvirágoztatásához. De nézzük meg, hogy milyen feladatok hárulnak ránk. Elsősorban a gazdaságot, az ipart és a mezőgazdaságot kell fellendítenünk, de hogy azt meg is védhessük, a hadsereget is erősítenünk kell. 1956 szelleme a szabadságot és a demokráciát sugallja, ezt azonban nem adják ingyen. Nem lehet egy országot a szomszédok szívességére és jóindulatára bízni, magunknak kell azt megvédeni. Már Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér A török áfium c. munkájában is arról ír, hogy mennyire fontos egy ország hadserege. Könnyében mindjárt egy jankiáltást olvashatunk: Ne bánts a magyart! És a hadsereg fenntartása áldozatvállalást követel valamennyiunktől. Mit is erről Zrínyi?

Amikor II. Mohamed szultán ostromolta 1456-ban Konstantinápolyt a görög császár a lakossághoz fordult, hogy adakozzanak a hadi kiadások-

ra. De csak álszent elutasítással találkozott. Amikor Mohamed elfoglalta a várost, annyi kincset talált, hogy abból hónapokig eltartotta hadseregét. Mindenkinek részt kell venni a teherviselésben még akkor is, ha ez valamennyiünkre nagy terheket ró.

Népünket összetartásra kell nevelni, ez a harmadik legfontosabb feladat. Megint a történelemhez kell emlékeztetőül visszanyúlni. Nézzük a legősibb magyar jogforrást, az Etelközben megkötött Vérszerződést:

...ameddig életünk tart, sőt utódaink életének fogytáig mindig Álmos ivadéka lesz a vezérünk.

...ami jószágot közösen szerzünk, mindenkinek része legyen abban.

...végül a legfontosabb szakasz, amire hivatkozni szeretnék:

...ha valaki az utódok közül az Árpádok személyéhez hűtlen lenne, és viszályt szítana a vezető és a nép között, annak úgy hulljon a vére, ahogy a miénk hullott, amikor ezt a vérszerződést megkötöttük.

Nem ok nélkül idézem a több mint ezer éve megkötött eme legfontosabb szakaszát, amely az egységet helyezte előtérbe, és halállal büntette a viszályszítást, hiszen 56 szelleme, és annak eszméi is az egységet helyezték előtérbe. S ha nem akarjuk, hogy ez a csodálatos eszme megsemmisüljön, és ne legyenek hiabavalók a hozott áldozatok, jól eszünkbe kell vésnünk a vérszerződés eme gondolatait.

Ez volt az etelközi vérszerződés iránymutatása, amint azt a görög császárok, Bíborban született Konstantin és Böles Leo áthagyományozták a magyar népre írásaikban.

Ennél világosabb útmutatásra nincs is szükség. Ehhez én, mint költő, hozzáadom az én

szerény, esendő kis véleményem:

*Mi mindnyájan egyek vagyunk,
nincs köztünk magános, árva,
míg szívünk a Jóért dobog,
méltók vagyunk a glóriára.*

Végezetül hadd köszönjem meg Önöknek, hogy eljöt-

tek az ünnepségre. Október 23-a fénye örök időkre elvilágít, és szívünkben örökre megmarad.

Végül 1956 diák és ifjú hőseinek emlékére hadd olvassam fel a tiszteletükre írt egyik versemet:

Vastag gallyból állítottak egy ingatag fakeresztet

Elmentem én, hogy harcolja, harcolja a szabadságért, iskolámból még hátra volt, hátra volt bár jó néhány év,

de én csak csapatba álltam, mint a többi tizenéves, felettünk nem lehet már úr, ki az én hazámra éhes!

Odahaza jóanyám vár, konyha ablakán ki-kinéz, merre oson a kislfia, a kislfia, az a vitéz!

Majd egy szörnyű nagy sikollyal hideg őszi téren terem, félrebillent fejem fogja, fogja az én véres fejem!

Kezemben a nagy géppisztoly a kilőtt utolsó tárral, az egész tér tele van most harcoló kiskatonával!

Őszi földben ásták a sírt, hová pihenni fektettek, vastag gallyból állítottak egy ingatag fakeresztet...

A költő szavai után társadalmi szervezetek, pártok, civil szervezetek helyezték el az emlékezés koszorúját a szobornál. Az ünnepség a Szózat éneklésével ért véget.

Építsük fel a Művelődési Házat!

Tisztelt Békésszentandrásiak!

A 90-es évek elején elkezdődött egy beruházás a Művelődési Háznál, mely a meglévő épület bővítését és korszerűsítését szolgálta.

A munka remekül haladt, míg a pénz el nem fogyott. Sajnos évek óta csak áll az építkezés és az elkészült átalakítások is romlanak! Pedig egyes részek befejezéséhez viszonylag kisebb összegek is elegendők lennének! A közeljövőben támogatójegyek kibocsátására kerülne sor, amelyből fokozatosan be lehetne fejezni a Művelődési Házat.

Szükség van egy olyan helyre, ahol a kultúra játssza a főszerepet, ahol a fiataloktól az idősekig mindenki hasznosan tölthesse le szabadidejét.

Kérem Önöket, támogassák ezen kezdeményezést, ki-ki lehetősége szerint.

Hévízi Róbert
települési képviselő

Buliztunk!

Immáron hagyomány, hogy a Szent László úti óvoda műsoros délután megrendezésével próbál szűkös anyagi helyzetén javítani.

Idén november 12-én, délután 4 órakor vette kezdetét e rendezvény a Művelődési Házban. Hamar megtelt a nagyterem, melyben óvodások, iskolások, szülők, rokonok és barátok izgatottan várták a fellépők előadásait.

Elsőként a Szarvasi Óvóképző felnőtt bábcsoportja mutatta be műsorát. Majd Molnár Imre bűvész kápráztatta el a nézőközönséget mutatványával. Őt a Chovan Kálmán Néptánc Együttes követte bemutatójukkal, illetve közös táncszámmal. Az egyes műsorszámok közti szünetekben a büfé kínálta gyönyöröket is élvezhették a jelenlévők. A meglepetés izgalmat, örömet pedig a szülők és támogatók jóvoltából összegyűlt tombolatárgyak jelentették.

Bizunk benne, hogy elérte kettős célját ez a délután. Hiszen - az anyagiakon túl - lehetőséget adott a családoknak a közös szórakozásra, nevetésre, kikapcsolódásra.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani szülőknek, óvodai dolgozóknak, támogatóknak, akik segítettek e műsoros délután megvalósulását.

Antal Attila vállalkozó

Ábel és Fiai Bt.

Bobvos János vállalkozó

Lévai András

„Hídfő” Báta Bt.

Innoflex kft.

JAGER Söröző

JOAMIT Bt.

Körös-Aqua Kft.

Lanca Autósiskola

Molnár Györgyné logopédus

Pálus István vállalkozó

„Pindur” Szövetkezet

Vadásztársaság

Zalka Szövetkezet

KDNP

Jelenker Üzletház

Hamza Zoltán vállalkozó

Legelő Kísérlet

Sovány István Vitamin Zöld-séges

HAKI

Gallicoop

Cipészet Békésszentandrás

Vas- Fémipari Rt.

Paletta Üzletház

Kiss Imre vállalkozó

Hungária Biztosító

COSMEO Szépségssalon

Körös-varázs Bt.

Top Video Shop

Darabosné Megyeri Rozália

Garai - Szabó Tibor

Bozóki Klára fodrász

Tóth Lajos zöldséges

Lázár Mihályné

Kondacs Mihályné

Fondan Kft.

Aszódi Zsolt

Schmieder Jánosné

Talizmán Játékbolt

Military Áruház

Istenes Lajos cukrász

ELI-NETT

KÖRÖS-TEXT

Lázár Imre

Foltán Jánosné

Eldorádó Söröző

Pesztránszky Károlyné

Csilla Butik

Art Kelim

SZIRÉN

Apáti Nagy Ferenc

Hegedűs László

Lestyan Goda Mihályné vállalkozó

ÁFÉSZ

Pákozdi Lajos vállalkozó

PIONEER

Lackó István méhészt

Plasto-Ball

Agrimill

Rágyi és Társai Bt.

Har-Pol

Bencsik István

Lénárt Zoltánné

NESTLÉ

Mindenkinek köszönjük!

Szent László utcai óvoda

gyermekai, dolgozói

és SZMK

Hock János

NEMZETI

Szent László a csudatévő

Az a mesés nemzeti hős, akinek alakjához a magyar dicsőségnek annyi emlékezete fűződik, mi lehetett volna más a nép általános felfogásában, mint Istennek kiválasztott szentje, aki nemzetével szemben felsőbb hivatást teljesített?! A megtestesült lovag-eszmény, aki a magyar faj összes jó tulajdonságait megszemélyesítette, aki erős volt, mint az oroszlan, szelid-lelkű, mint a galamb, félelme a gonoszoknak s reménysége a gyengéknek. Az emberek csudálták, az Isten szerette s megvédte természetfölötti, csudálatos eszközökkel is a veszedelemben, hogy betölthesse teljesen az ő földi küldetését.

Mihelyt egy kiváló ember alakja gyökeret vert a nemzet szívében, nem mosódik el többé soha a századok homályában s minden új század alakját csak nőni látja. Mindig nagyobbá lesz, amint növekszik az árnyék a távozó napnyugtával. Körülveszik a népregek a csudáknak gazdag sorozatával, mint ahogy az évszázados tölgyet körülfolylja a folyondár s virul rajta még akkor is, mikor már az az izmos fa perladozik. Addig él, míg egy szívben a nemzeti érzés lángra gyulni tud s lassanként a hős nimbusza összevegyül a szentség glóriájával, mert aki szeplőtelen volt földi életében, lehetetlen, hogy szent és tiszta nem maradjon az Isten előtt is...

Szent László nagyságát legjobban jellemzi, hogy míg Homér Hősei, vagy a lovag-erények mintaképei: Arthur, Roland és Cid csak a férfierénynek és a gáncsnélkü-

li becsületességnek fényében tündökölnék, addig a mi királyunk az életszentség legmagasabb polczára emeltetik. Vitézi tetteivel összekeveredik a csudás elem s mindegyik arra szolgál, hogy erejét, jóságát és igazságát tökéletes összhangban domborítsa ki.

Ezért nincs olyan diadalmas csatája, amelyben a hős vezért ne támogatná a csudatévő szent. Mindig az istenség oltalma alatt áll s mivel nem ismeri a lehetetlent, még a természet törvényeit is akarata alá kényszeríti.

Megütközik a kúnokkal s mikor az ellenséget üldöző király a pusztaságba jut, ahol táborát az éhség gyötri, leborul, mint egykor Mózes a pusztában és imádságát meghallgatta az Úr. Az a hatalmas Isten, aki Izrael fiait mannával táplálta, szarvas- és bivalycsordát terel a sereghez s a megszelidült csapatból annyit ejtenek el, amennyire csak szükségük van... Máskor szomjuság epeszi a sereget s belevág csatabárdjával a király a sziklába, melyből üdítő víz szökell ki, mint egykor a pusztában Mózes vesszejének érintésére.

Ki ne látná e dolgokban a hasonlóságot a két alak között? - akik népüknek vezérei és prófétái egyszemélyben, mivel az Isten mindakettőt égi küldetés-sel ruházta fel, hogy szolgálai lehessenek a kiválasztott népnek.

Sőt van egy közös vonás a két népvezérnek életében még abban is, hogy valamint Mózes megveti az arany-bálványt és eszményibb czélok felé emeli fel az anyagiasságban elmerült nemzetét, úgy Szent László is

az üldözött kúnoknak az üldöző magyarok elé szórt aranyát kavicscsá változtatja. Így győzte meg nemzetét, hogy minden silány magánérdek felett áll a közczél, amely mindenkor szentebb és drágább, mint a hitvány anyag.

Ő is, mikor az Isten meglátogatja népét és öldöklő járványt bocsájt az országra, megtalálja a pusztító ragály ellen a gyógyszert. Mózes a pusztában felállítja az érezkigyót s aki reá tekint, megszabadul a halálos marástól. László pedig a pestises nyomor ellen szintén csudás úton szerez gyógyító orvosságot. Felemeli szemét hitte az égre s merészen kilövi nyilat, amely egyet kanyarodva a levegőben, függőlegesen lecsik s megmutatja azt a gyógyító füvet, amelynek érintésére megszűnik a ragály. Ezt a füvet még mai nap is „László füvé”-nek nevezi a magyar nép.

Igy oltalmazza lépten-nyomon az Isten az ő kiválasztott szentjét. Mikor üldözi a kún csapat a seregétől eltévedt királyt s nincs már számára menekülés, fáradt lova még egyet rúg a sziklabérczen s az közep-ketté hasad - mint ahogy ketté vált Mózes vesszejének érintésére a vörös-tenger. Szédtő mélység választja el üldözőitől: a tordai hasadék.

Még lovát is csodás erőben mutatja be a néphagyomány; patájának rúgása belevésődik a kőbe és víz fakad nyomában a sziklából.

Mikor pedig Salamon király kijön az ostromlott Pozsony városából, hogy a bajnoki vívásra odajött magyar vitézzel megmérkőzzék, megrémülve

rohan vissza a várba, mert felismeri benne Szent Lászlót, mivel feje felett ott lebeg az arkangyal, aki őt lángpallosával védi...

A csudáknak ilyen láncolata fűződik életéhez és még dicsőbbé teszi sírját a hagyomány. A Nyitrán elhunyt királynak holttestét az ő végső, szent akarata szerint Nagyváradra kell szállítani. De a bomlodozó test nem bírja a hosszú utazást és tanácsot tart a kíséret, hol elhatározzák, hogy vigyék a közelebb eső Székes-Fejérvárra, ahol nemzetalkotó elődének: Istvánnak szent hamvai nyugszanak. S mi történik? ... Ime, a kocsi, melyen a hős király teteme utolsó útját teszi, önmagától megindul s megy egyenesen Nagyvárad felé. Az álmából felriadt gyász kíséret utána rohan és óriási néptömeg imája és zokogása között kíséri a nemzet halottjának koporsóját. A sírnál pedig folytatódnak a csudák. Meggyógyulnak a betegek, járnak a sánták, látnak a vakok, hallanak a süketek s Magyarországon az evangéliumi korszak isteni ereje működik.

Ily csudával segített egy vak leányon is, aki bizalommal fordult az Isten szentjének közbenjárásához. Sirva imádkozott és könyeivel együtt szemgolyói kihullottak. A sikoltására összefutott tömeg pedig bámulva látta, hogy tiszta szemeket nyert és maga is csudálkozva tekintett körül az Égtől kapott új ajándokával. Aki életében igazságos volt, az sírjánál is Istenitéletképpen hirdethette az igazságot. Peres ügyekben döntött a Szent

László sárjánál letett eskü és királyaink is idejártak letenni a nemzeti jogok biztosítására adott királyi esküt. A néphagyomány hirdette, hogy az esküszegőt megbünteti Szent László, mint ahogy megbüntette azt a hamis-szivű ispánt, aki egy lopott ezüsttálat tulajdonosának visszaadni nem akart. Ő, akit már életében háziszolgája mennyei fényvel körülvéve, a templomban a levegőbe felemelkedni látott, szentté avatott az egyháztól is és e nemzeti ünnep dicsőséges napját újabb csudákkal tette emlékezetessé az Isten. „Azon a napon és órában, mikor ő szentséges voltát megkanonizálták volna, a váradi szent monostornak felette nagy, szép, fényes csillag látták az égen az ő szent testének felette. Éppen szentté tétele óráján is egy gyermek, kinek sem keze, sem lába nem vala, ép testet nyert. Ugyancsak egy

bélpoklos, ünnepélyre jövén, érdemei ereje által útközben megtisztulva s gyógyítójához, a szent királyhoz dicséretekkel és hálaadásokkal járula. S mai napig is számtalanok szabadulnak meg betegségeiktől Szent László király nevének segítségül hivatásával, a mi Urunk Jézus Krisztus eszközléséből, kinek legyen tisztesség és dicsőség mindörökkön örökké - Ámen!”...

Mutasson nekünk a világtörténelemben bárki egy ilyen királyi alakra, akiben oly tökéletes összhangban egyesült volna a nemzeti hős és a csudatévő szent! Büszkeséggel mutathatunk rá, hogy ez a mindenek felett álló mintakép magyar tudott maradni még emlékében is és a szentség glóriája - mely körülövezte felkent homlokát - ragyogó fénysugárává lett a mi halhatatlan történelmi dicsőségünknek is!

FIDESZ Magyar Polgári Párt
Békésszentandrás csoportja
Békésszentandrás

Miniszterelnöki Hivatal
Dr. Orbán Viktor
Miniszterelnök Úr részére
Budapest

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Engedje meg, hogy Békésszentandrás nagyközség lakossága, valamint a magunk nevében megköszönjük Önnek és a Magyar Köztársaság Kormányának az 1999. évi belvív okozta károk enyhítésére adott 12.067.000 Ft összegű, általunk igényelt intézményi támogatást, melyet a Hunyadi János Általános Iskola tornatermének és kollégiumának felújítására kaptunk.

Köszönjük továbbá a lakossági kárenyhítést, melynek nagyságrendje mintegy 20 millió Ft. Az érintett ingatlanulajdonosok minden tőlük telhetőt megtettek annak érdekében, hogy a költségvetési juttatás hatékony és célszerű felhasználásra kerüljön.

Meggyőződésünk, hogy a Kormány segítő szándékával és a helyi polgárok jó együttműködésével az ilyen és hasonló, súlyos helyzetek kezelhetők, az érintettek javára megoldhatók.

Segítő támogatásukat még egyszer hálással megköszönve, tisztelettel:

FIDESZ
békésszentandrás csoportja

Békésszentandrás, 1999. november 8.

**Kertgondozásra,
lakástakarításra
leinformálható,
megbízható
személyt,
személyeket
keresek.**

**Telefon:
30/2000-013.**

Visszahívom!

APRÓ * APRÓ * APRÓ

Vízparti kis nyaralót, horgásztanyát vennék. Ajánlatokat kérek: Sinka Iván, telefon: 06-20/9412-568

*

Lucerna és gyepszéna van eladó Sirató 15. sz. alatt. Érdeklődni: 217-461-es telefonon 16 óra után, vagy személyesen a fenti címen.

APRÓ * APRÓ * APRÓ

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

„Értünk élél, bennünket szerettél.
Legyen a föld olyan könnyű neked,
mint amilyen nehéz az élet nélküled.”

Fájó szívvel mondunk köszönetet a rokonoknak, barátoknak, munkatársaknak, ismerősöknek és jó szomszédoknak, akik szeretett férjem, édesapánk és nagyapánk

MOLNÁR ISTVÁN

temetésén öt utolsó útjára elkísérték, jelenlétükkel, búcsúvirágaikkal és együttérző szeretetükkel mély fájdalomunkban osztoztak.

A gyászoló család

FIDESZ Magyar Polgári Párt
Békésszentandrás csoportja
Békésszentandrás

Ifjúsági és Sport Minisztérium
Dr. Deutsch Tamás
Miniszter Úr részére
Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A jelen levelünk nyújtotta alkalommal éle szeretnénk köszönetünket kifejezni Önnek azért a támogatásért, amelyet 2.436.000 Ft összegben a békésszentandrás Hunyadi János Általános Iskola tornatermének és sportudvarának felújításához az Ön által vezetett minisztérium nyújtott.

Jóleső érzés volt az intézmény tanulóit, dolgozóit és a község valamennyi sportszerető polgára számára, hogy a támogatás révén az olyannyira szeretett és rendszeresen használt létesítmények hosszú évek után megújultan fogadják látogatóikat.

Mi, akik itt élünk e szép Körös menti környezetben tudjuk, hogy a sport, a mozgás mindannyiunk számára az életet, egészséget jelent. Arra törekszünk, hogy az Önök támogatásával és a mi szerény lehetőségeinkkel olyan intézményeket, egyesületeket működtessünk, amelyek az itt élők és a hozzánk ellátogatók örömeire szolgálnak.

Az Ifjúsági és Sportminisztérium döntése e célunk megvalósításához járult hozzá.

Tisztelettel:

FIDESZ
békésszentandrás csoportja

Békésszentandrás, 1999. november 8.

Hogy mi az iskola?

Mi azt akarjuk, hogy „templom” legyen az iskola! Mondom azt a képviselő-testület nevében akkor, amikor már két esetben előfordult a Szentandrási Híradó szeptemberi és októberi számában, hogy az iskola elnyomásáról, állandó regulázásáról szóló cikkek jelentek meg az újságban.

Nagyon sajnálom, hogy a cikkek írók így gondolják. A téma boncolgatása mindenestre arra volt jó, hogy az újságolvasót felretájékoztassák és a szülői értekezletek jól megrágható témájaként kerüljön megtárgyalásra.

Az biztos, hogy az állami oktatási intézmények az egész országban finanszírozási nehézségekkel küszködnek, adódik abból, hogy az oktatás, működtetésre kapott állami normatíva a teljes költség

70%-át fedezi csak, a különbséget mintegy 20 millió Ft-ot a saját költségvetésből kell fedezni az adófizetők pénzéből. Természetes dolog az, hogy a község finanszírozhatósága érdekében a képviselő-testület és annak Pénzügyi, Gazdasági és Településfejlesztési Bizottsága folyamatosan figyelemmel kíséri a gazdasági, pénzügyi helyzet alakulását és ha szükségét látja korrekciókat hajt végre.

Az elmúlt időszak legizgalmasabb várakozása az volt, hogy az ún. ÖNHKIS pályázaton nyerünk-e, illetve mennyit. A döntés megszületett az igényelt forráshiánnyal szemben sajnos 10 millió forinttal kevesebbet kaptunk.

Ez volt az oka annak, hogy pótköltségvetést kellett készíteni, ahol a bevételek és kiadá-

sok egyensúlyát meg kellett teremteni, amelyet véleményünk szerint különösebb érdeksérellem nélkül meg is tettünk és az intézményvezetők is elfogadtak.

Az egyensúly megteremtése érdekében Ad-hoc Bizottság alakult azért, hogy a működés racionalizálása érdekében javaslatot tegyen. Ezen munka keretében került kivizsgálásra az iskola első félévben felhasznált több száz túlóra és helyettesítési óra vizsgálatára, ezen nem kell megsértődni (egyéb-ként mindent rendben találtak). Az természetes dolog, hogy a munkavállaló soha nem elégzik meg a munkáltatójától kapott bérrel.

Az Önkormányzat dolgozói - kivétel nélkül mindenki - a besorolásának megfelelő bért és pótlékait kapja az országosan egységesen alkalmazott közalkalmazotti és köztisztviselői bértáblának megfelelően.

A kifizetésre vonatkozóan pedig idézem az 1999. november 1-jén elfogadott III. negyedévi beszámoló személyi juttatások teljesítésének megállapítását.

„Az Önkormányzat valamennyi köztisztviselői és közalkalmazott állományban levő munkatársa a törvényen biztosított alapilletményét és bérpótlékát a munka törvénykönyve szerinti határnapig megkapta, az egyéb bérrendszer hatálya alá tartozók díjazásait, a dolgozók részére biztosított étkezési utalványok havi rendszerességgel kifizetésre, illetve kiadásra kerültek.”

Sajnálatos, hogy volt időszak - úgy 1996. táján -, amikor bizony előfordult néhány esetben, hogy a fizetések nem pontos időben és részletekben kerültek kifizetésre, ez valóságos csődhelyzetben történt, de akkor is hónapon belül megtörtént. Olyan is előfordult 1994. és 1995-ben, hogy az is-

kola néhány osztálytermében 12C-os hőmérséklet volt.

Nem akartam és meg is fogadtam, hogy nem hivatkozok többé a múltira, de engedjék meg, hogy utoljára még egyszer leírjam, hogy az 1994-ben keletkezett adósságállomány a mai napig több mint 160 millió Ft adósságszolgálatot jelentett az elmúlt 5 év terhére, és még 2002-ig maradt mit kifizetni.

Ilyen gazdasági környezetben sikerült a pénzügyi egyensúlyt kezelhető szinten tartani, de a folyamat nem volt lehetséges sérelmek nélkül.

De ez már a múlté. A pedagógusfizetések bruttó átlaga jelenleg 62.542 Ft/fő az iskola és intézményeiben (óvoda, bölcsőde, diákotthon stb.) dolgozók, kisegítő személyzettel együtt átlag bruttó kifizetése 53.051 Ft/fő.

Felszámoltuk azt az „adósságot” is, amelyet az Alkotmánybíróság ítélt meg az órakedvezmények utólagos visszamenőleges kifizetésére.

Az osztálytermekben meleg van. Készül a tornateremnek új padozata, a kézilabdapálya szabványos méretűvé alakítása, új aszfalt borítása, felújításra kerül a kollégium épülete, megújulnak a tornatermi öltözők, fürdők, a sportudvar. Épül az informatikai hálózat.

Úgy gondolom, a tanulóifjúság érdekében az energiákat az oktató-nevelő munkára kellene inkább fordítani, mint az érdekvédelemre.

A képviselő-testületnek az a célja, hogy az iskola működési feltételeit lehetőségei szerint a legmagasabb szinten biztosítsa, de ez nem mehet más intézmények és a civil szféra rovására.

Higgyék el mi azt akarjuk, hogy „templom” legyen az iskola a szó átvitt értelmében.

Sinka József
polgármester

ANYAKÖNYVI HÍREK

SZÜLETÉSEK

1999. szeptember 14-én Bobvos István és Nagy Ibolya szülőknek MIKLÓS és ESZTER, 1999. október 5-én Juhos Tibor és Szedlák Mónika szülőknek BENCE utónevű gyermeke született.

HALÁLOZÁS

Római Katolikus szertartás szerint eltemetett halottaink:

SZALAI LÁSZLÓ Toldi u. 11. sz. alatti lakos rövid betegség után október 4-én elhunyt. Élt 46 évet. Gyászolják: édesapja, testvérei, sógorai és a rokonsága.

BABÁK ANDRÁSNÉ AMBRUS MÁRIA Szent István u. 30. szám alatti lakos rövid gyöngéledés után október 17-én meghalt. Élt 85 évet. Gyászolják: testvére és családja, meghalt testvéreinek gyermekei és a rokonság.

BOHÁK LÁSZLÓ Bajcsy Zs. u. 18. szám alatti lakos hosszasan tartó súlyos betegség után október 31-én elhunyt. Élt 61 évet. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái, dédunokája és rokonsága.

A református szertartással eltemetett halottaink:

SZALAI PÁLNÉ KONDOR ILONA elhunyt október 16-án 84 éves korában. Temetése október 19-én volt. Gyászolja testvére, testvéreinek fia, felesége és gyermekük. Elhunyt testvéreinek családjai, valamint a távol élő barátok: Karsai Dezsőné és Gőcze Zsuzsa és családjaik valamint a református gyülekezet.

VAS ESZTER elhunyt 88 éves korában, november 6-án, temetése november 10-én volt. Gyászolják gondozói Vas Sándor és családja, unokatestvérei és családjaik és a református gyülekezet.

Társadalmi temetéssel eltemetett halottunk:

DEMCSÁK LÁSZLÓ Szent Imre u. 37. sz. alatti lakos hosszantartó betegség után október 22-én elhunyt. Élt 59 évet. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái és rokonsága.

Bőrgyógyászati magánrendelés
1999. november 12-től minden pénteken
15-17 óráig Békésszentandrás
az I. sz. házi orvosi rendelőben
(a Gyógyszertár mellett).

Előjegyzés lehetséges a 06-30/228-7171 számon és szerda kivételével 8-12 óráig 06-66/311-144/113-as melléken.

Dr. Gulyás Mária
bőrgyógyász főorvos

Kedves Szentandrásiaiak!

A Hunyadi János Általános Iskolában Tóth Zoltánné tanítónő megalakította a PRO PATRIA Szövetség helyi egyesületét.

A magyar gyerekeket, ifjakat összefogó világszervezet elnevezése PRO PATRIA, 1989-ben alakult. Eszmeisége és programjai a magyar hagyománykincsre alapozódnak. Határainkon túl, így a Vajdaságban, Ukrajnában, Erdélyben és a Felvidéken is vannak PRO PATRIA közösségek. Kárpátalján '94-ben a község zászlajára a következő felirat került: Testvérek vagyunk!

Fiataljaink életajándéka az öntevékenységen alapuló közösségek, ahol együtt lehet merész álmokat szőni, ahol megtanulják a gyerekek mások értékeit megbecsülni, rábukkannak saját értékeikre, kialakul bennük a csodálatos érzés: fontos vagyok, valaki vagyok! Segítségünkkel hozzájárulunk a gyermekek értékrendjének formálásához, a munka, a barátság a küzdés az önépítés belső iránytűjének kialakításához. Az egyesület tevékenységével a szépet és derűt „keresve” alkalmat ad nemzetünk és szűkebb kis hazánk

történelmének megismerésére, felidézve a jelentősebb eseményeket.

Ezen a napon Vass Sándor szentandrás honvéd tiszteletére kopjafa állítására is sor kerül. A program keretében '48-as tárgyi emlékek és gyermekmunkák kiállítását tervezzük. Itt állítjuk ki a faluköszöntő tábla pályamunkáit, melynek eredményhirdetése a községi ünnepségen történik meg.

Őrizzük emlékeinket, nehogy végleg elveszsenek, s ezáltal üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen és kétesebb a jövő.

Ipolyi Arnold

Békésszentandrás, 1999. november 10.

Kedves Fiatalok és Felnőtt Polgárok!

Az alkalomból köszöntsék Önök is kicsinyeinket, vegyenek részt programjainkon, ünnepeljünk együtt! Tóth Zoltánné közreműködésével a Vértessy téren és a Nyugdíjas Klub Helyiségében - ezen első alkalommal - látványos és maradandó élményt nyújtó programok szervezésén munkálkodunk, a legfontosabb cél kitűzésével: beépíteni

gyermekeink értékrendjébe a szülőföld szeretetét, a hagyományok tiszteletét és ápolását, a hazánkért való tenniakarás érzését.

Szent András napján sok fiatal, nagyszülőt és unokát várunk szeretettel az ünnepségre!

Békésszentandrás, 1999. november 8.

Hrnicsjárné Dorogi Mária
segítő tanár

*Tisztelettel meghívjuk Önt
Békésszentandrásra,*

1999. november 27-i ünnepségünkre.

Program: 12⁰⁰ órákor

Vértessy - tér:

- csapatok felvonulása
- kopjafa, csapatzászlók avatása, koszorúzás
- ünnepi műsor gyűléssel

(Nagykátai Honvédtüzér Hagyományörző Csapata; Szegedi III. Honvédtámaszpárt Hagyományörző Egyesület tagjai; tüzérei)

- Vass Sándor Hagyományörző Csapat tagjainak avatása

14⁰⁰ órákor

Nyugdíjas Egyesület (Szt. István u. 48.)

- táncos műsor

Kjállítás megnyitás

- "Fogadótáblák"

(A Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzat Képviselő - Testülete által kiírt ötletpályázat)

- Csapatunk és a hagyományörzés

(Vass Sándor Hagyományörző Csapat)

Tóth Zoltánné
csapatvezető

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik
özv. BABÁK ANDRÁSNÉ AMBRUS MÁRIA
temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot
helyeztek, részvételükkel fájdalmunkat enyhíteni
igyekeztek.

Gyászoló család

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Fájó szívvel mondunk köszönetet
a rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek,
a jó szomszédoknak akik
DEMCSÁK LÁSZLÓ
temetésén résztvettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, és
együttérző szeretetükkel mély fájdalmunkban osztoztak.

Gyászoló felesége, gyermekei és családja

ÖNKORMÁNYZAT

Területfejlesztési

Tisztelt Olvasó!

Közreadjuk községünk településfejlesztési koncepcióját azzal a céllal, hogy minél többen megismerhessék. A képviselő-testület várja az Önök, kis- és nagyvállalkozások, magánszemélyek, civil szervezetek véleményét a közreadott koncepcióval kapcsolatban. Fontos, hogy a különböző vélemények is megjelenjenek, esetleg kimaradt területek pótlásra kerüljenek. A véglegesített koncepció forrásanyagként szolgál, majd a kistérségi és regionális program készítésénél, ami a későbbiek folyamán az EU pénzforszásihoz jutás feltétele lesz.

Várjuk véleményüket.

*Sinka József
polgármester*

Békésszentandrás
településfejlesztési koncepciója
Békésszentandrás
1999. október

I. Történelmi visszatekintés

A Körös folyó menedéket és megélhetést adott az itt letelepedő lakosságnak. Az 1100-as években szálláshely volt. 1463-ban mezővárosi rangot kap. A település magja a Körös melletti magas parton volt, így az elöntés kevésbé veszélyeztette ugyanakkor a középkorban az egyik legjobb közlekedési út a vízi út mellett volt. 1596-ban a törökök megsemmisítették. Az 1600-as évek közepére újra települt. 1689-ben a pestisjárvány következtében teljesen elnéptelenedett. 1719-ben már újból lakott település.

Ez a többszöri újra település bizonyítja, hogy a terület település kialakulására a középkorban igen kedvező lehetett. Helyzetét a Körösök szabályozása alapvetően megváltoztatja. Az 1834-36-ban készült Anna ligeti átvágás még Békésszentandrás csak közvetve érinti.

Az 1856-1890 között épült Csergettyői átvágás az élővíztől a települést teljesen elválasztja, ugyanebben az időszakban kiépülő vasúthálózat is elkerüli, így alapvetően ipartelepítésre alkalmatlan (legalább is nem volt kedvező) ez viszont ma kiváló lehetőséget biztosít az idegenforgalom számára. Ezt a helyzetet segítette elő nagymértékben az 1942-ben felavatott duzzasztómű, mely egyben páratlan lehetőséget biztosított a Szarvas-Békésszentandrás holtág rendszer vízellátására, így páratlan előnyhöz jutott az a többi alföldi holtághoz viszonyítva.

Összefoglalva Békésszentandrás múltját, jelenét, és jövőjét nagymértékben a Körös (és holtága) határozza meg.

II. helyzetelemzés

1. Demográfiai folyamatok

év	lakos szám	belterületi	külterületi
1970	5033	4102	931
1980	4487	4061	426
1990	4396	4160	236
1994	4276		
1998	4190		

Az elmúlt harminc évben folyamatosan csökken a lakosság száma, azonban míg 1970-80 között mintegy 600 fő addig 1980-90 között csupán 100 fő volt ez a csökkenés, ugyanezen érték 90 és 98 között cca. 200 fő.

Az elmúlt öt év korosztály összetételének adatai azt mutatják, hogy a 6-14 év közötti, a 15-17 év közötti és a 18-60 év közötti korosztály létszáma változatlan ez arra utal hogy gyakorlatilag elvándorlás a településtől megszűnt. Az elmúlt 8 évből csak háromban volt negatív a vándorlási egyenleg öt évben pozitív volt, tehát többen költöztek Békésszentandrásra, mint ahányan onnan elköltöztek. Érdemes megemlíteni, hogy ugyanezen nyolc év alatt Szarvason a vándorlási egyenleg csak az utolsó három évben volt pozitív, míg az előtte lévő 5 éven át negatív volt. A 60 éven felüli korosztály ez alatt az idő alatt 3%-kal csökkent. Ez ha nem is kedvező, de elfogadható folyamatként.

Egyértelműen 10%-kal csökkent a 0-5 éves korosztály, a csökkenés egyenletes az egész megyére jellemző. Ugyanezen csökkenés két hasonló lélekszámú megyei településnél vizsgálva Kétegyházaán 14% míg Medgyesegyházán 3%.

A 60 évesnél idősebb lakosság aránya a 15 évesnél fiatalabb lakossághoz viszonyítva Szarvaséval és Gyomaendrődével azonos, míg Csabacsüdnél vagy Kondorosnál lényegesen kedvezőbb.

2. Környezetállapot és műszaki infrastruktúra

A településen az átmenő forgalom a legnagyobb légszennyező. Például míg a lakossági és intézményi fűtésből éves szinten mintegy 12-15000 kg CO kerül a levegőbe a teljes belterületen, addig a 44. sz. út forgalmából a belterületen 80-90000 kg CO kerül a levegőbe a 44-es út mentén koncentrálna. Jelentős légszennyezést még a nagyobb állattartó telepek okoznak.

A zajterhelés jelentős ipari üzemhiányában az üzemi tevékenységből keletkező zaj a településen jelentéktelen, annál nagyobb a 44. sz. főközlekedési út mentén, ahol a zaj már jelenleg is meghaladja a nappali és az éjszakai megengedett határértéket több decibellel.

A kommunális hulladék kezelése az új szeméttelp megnyitásával megoldódott, a régi szeméttelp felszámolásra került. A rendszeres szemétszállítás kialakítása folyamatban van.

A közművek ellátottsági mutatói közül az utóbbi időszak a következő változásokat mutatja:

	Békésszentandrás 1991 1994 1998	Békés Megye 1000-4999 lakos közötti települések átlaga 1991 1994 1998	Az országos 1000-4999 lakos közötti települések átlaga 1991 1994 1998
vízzel ellátott lakások %-a	59,2 96,2 99,5	75,7 83,9 88,8	70,6 80,7 85,3
sztartívizetemenyi közből lakások %a	5,5 12,8 25,5	2,3 0,6 1,9	2,1 5,0 12,9
kommunális hulladék elszállítás bevoott lakások %a	0,8 1,4 6,8	15,3 21,6 29,1	5,5 61,8 69,1
gázal ellátott lakások %-a	- - 34,2	32,1 38,6 59,1	12,1 36,6 49,5
telefonhálózatba kapcsolt lakások %a	11,0 22,9 53,0	6,7 13,0 46,6	8,3 19,9 55,3
berendezett utak	32,3 37,1 39,0	11,5 50,1 55,0	02,7 00,1 68,8
víz és szennyvízvezeték hosszának aránya	- 80,5 79,5	- 2,9 3,9	- 9,3 20,4

HÍREI

koncepció

A táblázatból az alábbi lényeges következtetésen vonható le az utóbbi hét év eredményeként:

Az ivóvízhálózatba bekötött lakások száma 25%-kal javult és míg 1991-ben a hasonló települések megyei és országos átlagától is el volt maradva (15 ill. 10%-kal) addig 1998-ban az országos átlagot 10%-kal a megyeit 5%-kal meghaladja.

A szennyvíz csatornázottság terén a hasonló nagyságú megyei települések átlagát lényegesen meghaladó, még a hasonló nagyságú települések átlagát kétszeresen meghaladó ellátottság alakult ki tartósan.

Nagyon nagy a lemaradás a kommunális hulladék rendszeres szállításában.

A gázzal ellátott lakások aránya a bevezetés időpontjához viszonyítva kedvező képet mutat.

A telefon előfizetők aránya közel egyező az országos átlaggal. Lemaradottság mutatkozik a burkolt utak arányában, ez azonban valószínűleg jórészt annak a helyes elvnek köszönhető, hogy a szennyvízcsatorna lefektetése előzze meg a burkolat építést.

A vízellátottság és a csatornázottság közötti „olló” Békésszentendrén kedvező, messze jobb mint a megyei, vagy országos hasonló települések átlaga.

Lakáshelyzete alakulása:

	összesen	belterület	külterület
1970	1806	1410	396
1980	1826	1591	235
1990	1834	1742	92
1994	1849	1764	85
1998	1857	1774	83

A belterületi lakásszám növekedés

1970-80 között 181

1980-90 között 151

1990-98 között 32 csupán

A külterületi lakásszám csökkenése

1970-80 között 161

1980-90 között 143

1990-98 között 9 csupán

A fentiek azt mutatják, hogy alapvetően a belterületi lakásszám növekedést a külterületi lakásszám csökkenés okozta, ezzel párhuzamosan csökkent az egy lakosra jutó lakások száma

1970 2,78 fő/lakás

1980 2,45 fő/lakás

1990 2,39 fő/lakás

1998 2,26 fő/lakos

Ugyanez az érték 1998-ban a békés megyei hasonló településeknél 2,39 fő/lakás, míg az ország hasonló nagyságú településeinek átlaga 2,7 fő/lakás.

3. Meglévő önkormányzati intézmények

Községháza megfelelő, folyamatos karbantartást igényel.

Bölcsőde 12 férőhelyes, kihasználtsága 100%-os körül változó.

Óvodai férőhely 153 fő, kihasználtsága 98%-os.

Általános iskola
tanulói látszáma

	nyitó	záró
1991	390	372
1994	347	348
1998	362	353

Az 1-6 éves korosztály alakulását figyelembe véve az elkövetkező 6 évben az évfolyamok átlaga 20%-kal kisebb kihasználtságot jelent.

Kisegítő iskola 3 tanteremmel 22 diákkal működik.

Az általános iskola diákotthon 90 fővel működik ez 85,7%-os kihasználtságot jelent.

Idősek szállást adó klubja 16 férőhelyes 17 fővel van kihasználva Idősek nappali klubja 76,55-os kihasználtsággal működik.

A településen 2 háziorvosi, 1 gyermekorvosi, és egy fogorvosi körzet működik.

Könyvtár és Művelődési ház működik a településen.

4. Meglévő települési térkapcsolatok

Békésszentendrész a Szarvasi kistérséghez tartozik. Tagja a Körös-szögi Kistérség Területfejlesztési Társulásnak.

Békésszentendrész térkapcsolata teljesen egy településhez Szarvashoz van kiemelkedően erős kapcsolata.

A földrajzilag határos települések közül Öcsöddel volt kapcsolata.

(Szőnyegszövőnek volt telephelye Öcsödön) Szarvas és Békésszentendrész között az utóbusz forgalom olyan nagy, hogy sűrűségében a helyi járatokkal vetekszik. Még ma is igen sokan járnak Szarvasra dolgozni. Szakorvosi ellátás Szarvason, kórházi ellátás Békéscsabán van biztosítva.

5. Gazdaság és foglalkoztatás jellemzői

A helyen települt vállalkozások ágazati megoszlása az alábbi volt az elmúlt 3 évben

	1996	1997	1998
Élelmiszeripar	5	6	8
Könnyűipar	10	11	9
Gépgyártás	2	3	5
Építőipar	15	14	12
kereskedelem	53	65	50
Szolgáltatás	40	60	47
Mezőgazdaság	18	24	20

Összehasonlító adatok a kistérségen belül:

	Békésszentendrész	Csabaesőd	Kenderes	Szarvas
Mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya az összes fogl.-ból %	32	51,6	51	26,9
Regisztrált munkavállalók %	6,1	7,0	7,0	8,6
Évesidegenforgalmi támogatásban részesülők száma 1000 lakosra	13	14	17	10
1 lakosra jutó személyi juttatásadó Ft/év	19541	23801	23470	33527
Működő mezőgazdasági vállalkozók száma 1000 lakosra	8,2	7,0	9,0	11,9

Működő vállalkozások száma 1000 lakosra	44,6	52,0	47,0	79,1
Östernyei ágazó/ványai vendékházak 1000 lakosra	46,0	38,0	59,0	66,0
Szintenyéri állagcs. sz. értéke	22,39	29,45	36,62	22,30
3 ha alatt főnölgőcsmal rendelkező családok száma	120	40*	84	200
Lakóhelyen foglalkoztatottak az aktív korú népesség %ában	45	88	45	24
Eltöltött turisztika éjszakák száma	562	0	0	4471
Turisztikai célú rendelkezésre álló ágyak száma	11	0	0	133
Személygépkocsik száma 1000 lakosra	183,5	189,4	171,0	206,7

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya a mezőgazdasági szövetkezetek elgyengülését és az iparban eljárók magas arányát mutatja.

A munkanélküliség hasonló a kistérség hasonló településeihez.

A szántóterület átlagos AK értéke arra figyelmeztet, hogy a környező településekhez képest a mezőgazdaságból nehezebb megélni.

A személygépkocsik 1000 lakosra vetített száma a való életszínvonalat valószínűleg jól tükröző érték.

(a Békés megyei 3000-4999 fő közötti településeken átlag 136 személygépkocsi jut 1000 lakosra)

6. Település térszerkezete

A település szerkezete alapvetően kialakult. Lényeges változás az M44-es gyorsforgalmi út megépítése és annak konzekvenciái okoznak majd.

A lakó és üdülő területek, további bővítése nem indokolt. Szükséges meghatározni a belterületen kívüli beépítésre szánt területeket (majorok, Furugy)

III. Fejlesztési koncepció

1. Prioritások

Mérlegelve a település adottságait, lehetőségeit és várható gazdasági erejét a fejlesztés fő irányát úgy lehet meghatározni, hogy a turizmus és az olyan kisüzemek amelyek környezetükre nincsenek zavaró hatással fogják adni a fő húzóerőt.

Ezt természetesen kiegészíti a környezetkímélő mezőgazdasági termelés.

2. Környezetvédelem, természetvédelem

Ahhoz, hogy az idegenforgalom a település húzó ágazata legyen, mindent meg kell tenni a Holt-Körös vízminőségének fenntartására, illetve javítására. Ezen a téren a Környezetvédelmi Felügyelőség a Vízügyi Igazgatóság és a település közös erőfeszítése szükséges. Szorgalmazni, és elősegíteni kell az üdülők vízellátását és szennyvízelvezetésének kiépítését.

A rendszeres szemétyűjtés teljeskörűvé tétele és korszerűsítése szükséges. A településen az **ésszerű természetvédelem** nem csupán általános emberi kötelesség, hanem az idegenforgalom növelésének egyik eszköze is. Ezért a rendezési tervében kiemelten kell kezelni a helyi természeti értékek védelmét. (Bikazug, Kunalalmok)

Az ésszerű természetvédelem szem előtt tartásával meg kell oldani a duzzasztómű mellett megépíthető vízi erőmű létesítését. (Ezt a terület nem érintetlen sőt nagyon is tudatos nagymértékű emberi beavatkozás kapcsán jött létre.)

Az épített környezet védelme érdekében foglalkozni kell a Horváth kúria teljes felújításával, vizsgálni kell, hogy még mely létesítményeket célszerű védettség alá helyezni.

4. Közlekedés

Szorgalmazni kell az M 44-es gyorsforgalmi út legalább fél-szélességű mielőbbi kiépítését, hogy Békésszentandrás a főváros felől mennél kedvezőbb elérhetőségű legyen. Ez egyidejűleg a településen a közlekedésből keletkező zajszintet is lényegesen csökkentené. A gyorsforgalmi út a terület fejlődése szempontjából legalább olyan jelentőséggel bír mint a XIX. sz. második felében a vasúti hálózat kiépítése. Hasonló fontosságú a Mezőtúri komp helyett híd építése a Hármaskörösön, illetve kikötő megépítése. Tovább kell folytatni a kerékpárút építési programot a 44-es út mellett a Csücsök csárdáig. Valamint az ABC-től az iskoláig.

Támogatni kell a Hármaskörös árvédelmi töltésén kiépítendő kerékpárutat is.

4. Humánerőforrás fejlesztése

Az idegenforgalmi (falusi turizmus) ismereteinek oktatását meg kell oldani az új generáció számára, esetleg Szarvassal közösen. Szorgalmazni a mezőgazdasággal foglalkozók gyermekeinek mezőgazdasági irányú továbbtanulását. Továbbra is fenn kell tartani a szőnyegszövés tudásának ismeretét a településen. Javítani kell a településhez kötődés tudatát.

5. Helyi gazdaság fejlesztése

Az M44-es gyorsforgalmi út kapcsolatát a településsel célszerű a szentesi úton keresztül biztosítani, ezért új kisüzemek céljára a belterületi határnál a Szentesi út mentén kell biztosítani. Csak olyan tevékenység folytatható a településen, amelynek környezetre káros hatása nincs.

Támogatni kell:

- * a munkahelyteremtő vállalkozásokat
- * a falusi turizmus kiépítésére vállalkozókat
- * községi idegenforgalmi és információs rendszert kell kialakítani és település szinten támogatni
- Az idegenforgalom növelése érdekében szükséges még a 2. pontban említetteken túlmenően:
 - * Gödényhalomra tervezett rehabilitációs program végrehajtása
 - * Camping kialakítása
 - * Furugy későbbi fejlesztésének lehetőségét fenntartani
 - * Ligeti üdülősor mögötti liget megnyitása, utca és külterületi utak fásítása
 - * Hármaskörösről Holt Körösre a kajakok átjutását elősegíteni
 - * Milleneumi emlékmű létesítése
 - * A mezőgazdaság területén a kedvező öntözési lehetőség kihasználást kell biztosítani
 - * A településen benzinkút építését szorgalmazni kell

6. Önkormányzati intézmények, létesítmények fejlesztése

Új létesítményként egy sportcsarnok építését kell elősegíteni, általában a sportolási lehetőségek javítása (uszoda helyének biztosítása).

A művelődési ház bővítését be kell fejezni.

A régi vashíd felújítása, védettség alá helyezése.

A szennyvíz csatorna hálózat kiépítését be kell fejezni.

A csapadékvíz elvezető rendszer teljes felülvizsgálatát el kell végezteni.

A külterületi önkormányzati termőföld tulajdonok (46 ha) felhasználásával községi erdőket kell kialakítani a mikroklíma javítása érdekében.

A burkot utak arányát (felzárkózás) javítani kell, elsősorban a már szennyvízcsatornázott területeken.

Békésszentandrás, 1999. október hó

Az Önkormányzat rövid hírek

* A Gödényhalom és környékének rekultivációs munkáit a KÖRÖS-AQUA Kft. végzi el 2000. augusztus 20-ig.

* A képviselő-testület elfogadta az 1999. év III. negyedévi költségvetés végrehajtásáról szóló beszámolót. A bevételek 247,8 eFt-ban (77%) realizálódtak a kiadás teljesítése 245,7 eFt (76,4%).

* Az iskola tornatermének a felújítását sportpadlóval történő ellátását Sovány Mihály szarvasi vállalkozó végzi. A szerződés szerint januárban már az újjáépített tornateremben lehet a testnevelési órákat tartani.

* A kollégium helyreállítását a CITÓ-HÁZ Kft. és Bobvos János vállalkozó fogja elvégezni. A falátvágásos szigetelés 2000. február végére, a vakolatjavítás április végére készül el.

* Az iskolaudvaron lévő kézilabdapálya szabványos méretűre való bővítését az

újraaszfaltozását a STRABAG Kft. végzi el az időjárástól függően november végéig. A sportudvar vasszerkezeteit Ambrus András helyi vállalkozó végzi el 2000. április 30-ig.

* November 3-án átadásra került a Boeskaai utca szilárd útburkolata és belvízelvezető rendszere, az út a Megyei Területfejlesztési Tanácstól nyert pályázati és az érintett lakók közműfejlesztési hozzájárulásából épült.

* A Munkaügyi Központ tájékoztatása szerint az októberi adatok alapján az ország munkanélküli rátája 9,2%, Békés Megye rátája 11,76%, Szarvas és térsége rátája 7,13%, Békésszentandrás rátája 6,62%. Békésszentandrás 108 fő regisztrált munkanélkülit tartanak nyilván, ebből jövedelemptől támogatásban részesült 30 fő.

Sinka József
polgármester

FELHÍVÁS

Békésszentandrás Nagyközség közigazgatási területén elszaporodtak a kóborkutyák.

Felhívjuk a tisztelt lakosság figyelmét, hogy az elkóborolt kutyájukat szíveskedjenek befogni.

Ellenkező esetben az Önkormányzat szabálysértési eljárást kezdeményez a kutyatulajdonosok ellen.

Polgármesteri Hivatal

Üzletnek, műhelynek alkalmas helyiségek udvari és utcai részen bérebe kiadók.

Érdeklődni:

Ipartestület, Fő út 16.

Telefon: 312-388.

Kedden és pénteken 17 és 19 óra között.

„Mert a mértékletesség és a lelki békesség az étek legjobb fűszere...”

ARANYKINCSTÁR

Ugye tetszenek tudni, hogy milyen az a jó kis egyszerű laktató leves? Egyik kedves olvasónk kért tőlem ilyet és én a következőt ajánlom neki.

TEJFŐLŐS ZELLERLEVES:
Hozzávalók: 1 db zellergumó a zöldjével együtt, 2 szál sárgarépa, 1 dl tejföl, 1 evőkanálnyi ételízesítő, 1 evőkanálnyi liszt, 2 kanál olaj, a galuskához: 1 tojás, liszt, 1-2 dkg vaj, só. A felkockázott zöldséget 8 dl vízzel felfőzzük. Halvány rántást készítünk az olajból és a lisztből, 1-2 dl hideg vízzel felengedjük és a leveshez öntjük. A tojásfehérjét villával felverjük, hozzáadjuk a sárgáját és a sőt. Fokozatosan keverjük bele a puha vaját és a lisztet. Kissé keményre készítjük, így lesz mutatósabb. Kiskanállal szaggassuk bele a levesbe. Ha mind feljött a tetejére, akkor tegyük bele az ételízesítőt és a nagyon apróra vágott zellerzöldet. Fedő alatt, a tűzről levéve hagyjuk állni 8-10 percig. Tejföllel tálaljuk.

Jól előkészíthető és viszonylag hamar tálalható a MAGYAROS SERTÉSBORDA. Hozzávalók: 4 szelet sertésborda, 20 dkg csuszatészta, 1 üveg lecsó, 1 jó fej vöröshagyma, 5 dkg füstölt szalonna, 2-3 gerezd fokhagyma, liszt, paprika, só, bors, mustár, olaj. Az enyhén kivert szeleteket vékonyan megkenjük mustárral, kevés olajat öntünk rá és állni hagyjuk. A szalonnát felkockázzuk, kisütjük és a felszeletelt hagymát üvegesre fonnyasztjuk rajta. Átforgatjuk a lecsóval és ízesítjük sóval, borssal, paprikával és a fokhagymazúsalékkal. Egy kicsit kipirítjuk zsírára. A leitatott hússzeleteket a borssal, fűszerpaprikával elkevert lisztben megforgatjuk és mindkét oldalát pirosra sütjük. Tálaláskor a lecsót a kifőtt csuszatésztaival elkeverjük és a tetejére helyezzük a hússzeleteket.

Ízletes és nem drága egytálétel, de mártásos hús mellé kiváló köret is lehet a SONKÁS

GOMBÓC: Hozzávalók: 3 db szikkadt zsemle, 30 dkg liszt, 20 dkg főtt füstölt hús (sonka), 1 nagy főtt burgonya, 2 db tojás, 2 dl tej, 4 evőkanál olaj, tetejére füstölt szalonna, 2 dl tejföl. A zsemleket apró kockára vágjuk, majd az olajon barnára pirítjuk. Azonnal ráöntjük a tejet és jól összekeverjük. Mély tálban felverjük a tojásokat 1 dl vízzel, sózzuk és borsozzuk, hozzáadjuk a lisztet, a ledarált főtt burgonyát és a darált sonkát. Összedolgozzuk a tejes zsemlelével s addig pihentetjük, míg a sós vizünk felforr. Vízbe mártott kanállal gombócokat formálunk és óvatosan beleengedjük a fazék szélénél a vízbe. Lassú tűzön jó 10 percig főzzük. Egy gombócot próbaképpen kettévágunk, hogy ellenőrizzük, a közepe is átlőtt-e már. A megfőzött gombócokat leszűrjük, tepsibe rakjuk egymás mellé. A kiolvasztott szalonnazsírral megöntözzük, de csak 1-2 kanállal; a többi zsíradékot a tej-

föllel keverjük el és szépen minden gombóc „fejére” ebből teszünk „sapkát”. A pörccöt rászórjuk a tetejére és erős tűzön 10 percig pirítjuk. Snidlinggel, paradicsomkarikával, curryvel fűszerezve tálalhatjuk.

Kiadós, könnyen elkészíthető a SAJTOS, SÓS RÚD: Hozzávalók: 30 dkg liszt, 10 dkg vaj, 5 dkg zsír, fél dl tej, 2 dkg élesztő, 1 tojássárgája, só, 8-10 dkg reszelt sajt, a kenéshez 1 db tojás. A lisztet elmorzsoljuk a zsíradékkal, bele az élesztős tejet, a sőt és a tojássárgáját. Beledagasztjuk még a sajt felét és kb. fél órát hidegen pihentetjük. Ujjnyi vastagra kinyújtjuk, megkenjük tojással, megszórjuk a maradék sajttal, felszeleteljük és közepes erősségű tűzön szép sárgára sütjük. Nagyon finom, ha a sajt alá egy kevés őrölt köményt szórunk. Kellemes csemegézést kívánok!

Bódi Mária

Bemutatkoznak vállalkozóink

Sorozatunkban ezúttal egy olyan embert mutatunk be, akinek tevékenysége a környék fő megélhetési forrásához - a mezőgazdasághoz - kapcsolódik.

Gázó Jánossal, a MEZŐMAG Kft. ügyvezetőjével beszélgettünk.

- *Úgy hiszem téged nem kell bemutatni a szentendrési olvasóknak, de azért kérlek mondj pár mondatot magadról.*

- Valóban úgy érzem nem kell bemutatkoynom, hiszen gyermekkorom óta szentendrési vagyok, szüleim, nagyszüleim is itt éltek. Édesapám gabonakereskedő és szódás volt, anyai nagyapám malmos, így azt is mondhatnánk, hogy az én tevékenységem családi indíttatású. 13 évet töltöttem a Zalka Máté Szövetkezetben agronómusként, majd 5 évig dolgoztam a Szegedi Gabonatermesztési Kutató intézetben szaktanácsadóként.

- *Hogyan kezdődött a vállalkozás?*

- Egy kalmárostával kezdődött az otthoni vetőmagtisztítás még 1984-ben, aztán a vállalkozás ötlete 1987-ben született terménytisztításra és rostálásra, amit családi vállalkozásként sógorommal - Sinka Gáborral - és volt feleségemmel fél év alatt meg is valósítottunk. A telephely a családi házunknál volt. Az a rosta, amit akkor készítettünk, még ma is működik. Kezdetben munkaidő után és hétvégéken másodállásban saját magunk dolgoztunk, később 2-3 alkalmazott segítette munkánkat. A tisztítás mellett már a kezdetektől foglalkoztunk vetőmagforgalmazással is. Fokozatosan növelve a kapacitást egészen 1993-ig itt, ezen a Fő utcai telephelyünkön működöttünk, amikor is nagyarányú fejlesztésbe kezdünk.

- *Mi volt ez a fejlesztés, bővült-e a tevékenység?*

- A privatizáció révén családunk jelentős földtulajdonhoz jutott, így a megtermelt termékeinknek már szűknek bizonyult a tisztító- és tárolókapacitás. Mindenféle képpen lépniünk kellett. Sikertült megvásárolnunk a szarvasi AG Kákai telepén levő épületeket és telephelyünket áthelyeztük ide. Itt a lehetőség adott volt a bővítésre, géppark és műhely kialakítására is.

- *Mekkora területen gazdálkodtok?*

- 1995-ig kb. 500 ha-on, jelenleg 1200 ha a család tulajdona és a Kft. bérleménye, valamint Molnár György és családja további 500 ha-ral társult a Kft-vel közös gazdálkodásra. Területünk legnagyobb részén - mintegy 800 ha-on - vetőmagot állítunk elő, valamint 500 ha-on étkezési és madáreleséget, napraforgót, fénymagot termelünk és termeltetünk. Szolgáltatást is végzünk a földtulajdonosok részére szaktanácsadással, értékesítéssel egybekötve.

- *Mivel foglalkoztok még?*

- A termelés mellett elsősorban a megtermelt vetőmag feldolgozása, értékesítése a fő profilunk. A kákai majorban található vetőmagüzem 5000 tonna éves feldolgozó kapacitással rendelkezik. Két telephelyünk működik még az országban, Dunaföldváron és Monoron, ahol elsősorban vetőmagértékesítést folytatunk. Kb. 15-20 gazdaboltot látunk el folyamatosan vetőmagokkal. Vevőkörünkbe mintegy 50 nagyüzem és 7-800 kistermelő tartozik. A működési területünk több megyére is kiterjed, mintegy 13 település határában művelünk földet. Ebben az évben az FVM meghirdette a vetőmagértékesítési akciót, ennek keretében 6000 hektárra helyeztünk ki őszi búza vetőmagot kb. 80 millió Ft értékben.

- *Feladataitokat hány alkalmazottal végezték?*

- Jelenlegi létszámunk 35 fő. Többségében békésszentendrési, illetve kákai illetőségűek.

- *Milyen az alkalmazottak jóvedelmi helyzete?*

- Biztos megélhetést és az átlagnál jobb jóvedelmi lehetőségeket biztosítunk a dolgozóinknak, amiért meg is követeljük a minőségi munkát.

- *Alakulás óta az árbevétel hogyan alakult?*

- Amikor megalakultunk, 1988-ban 500.000 Ft volt az éves árbevételünk, 1992-ben 9 millió Ft és 1999-ben várhatóan 260 millió Ft lesz. Itt mondanám el, hogy vállalkozásunk 11 évig Gmk-ként szerepelt, majd 1998-ban az alapító tagok közül ketten kiváltak, akiknek köszönettel tartozom több mint 10 évig tartó lelkiismeretes munkájukért. Átalakulás után, 1999-től egyszemélyes Kft-ként működünk.

- *Tudomásom szerint Békésszentendrén megvásároltad a régi nagy malmot, amit a Tessedik Szövetkezet működtetett. Mi a célad ezzel az épülettel?*

- Jelenleg az épületben terménydarálás, valamint terményértékesítés folyik. Távlatos célunk a tápok forgalmazása is. Ez az épület nagyon elhanyagolt állapotban van. A közeljövőben a tetőszerkezetet szeretném rendbehozni, valamint az épületet részben felújítani.

- *Mik a Kft. további céljai?*

- Tevékenységünket tovább szeretnénk bővíteni és a műszaki fejlesztésre is nagyobb hangsúlyt szándékozunk fektetni.

- *Mi a vállalkozói ars poeticád?*

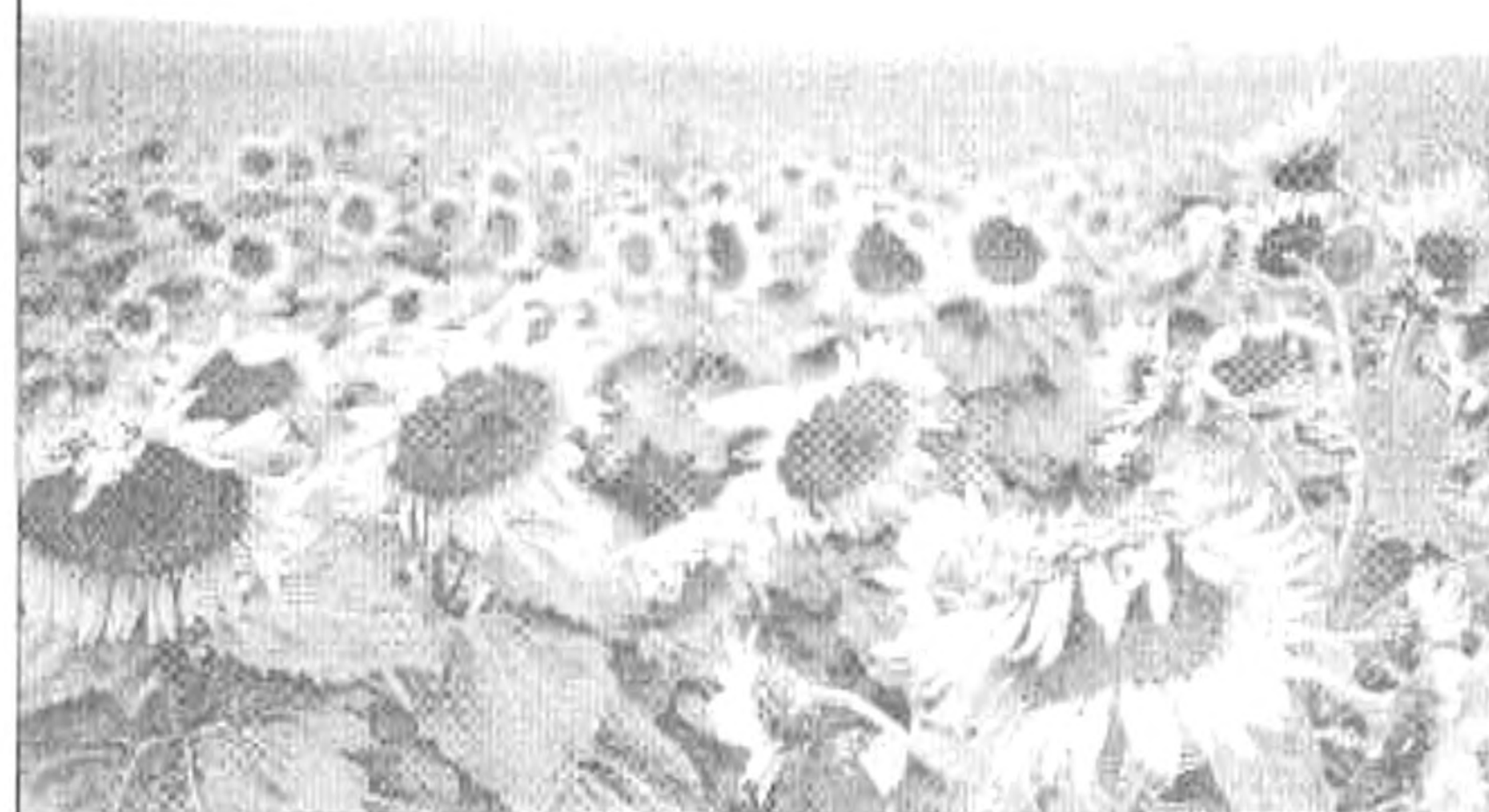
- 1995-ben is készítették velem egy riportot a Szentendrési Híradóban. Az akkor megfogalmazottakhoz tartom magamat: „Még többet, még jobban.”

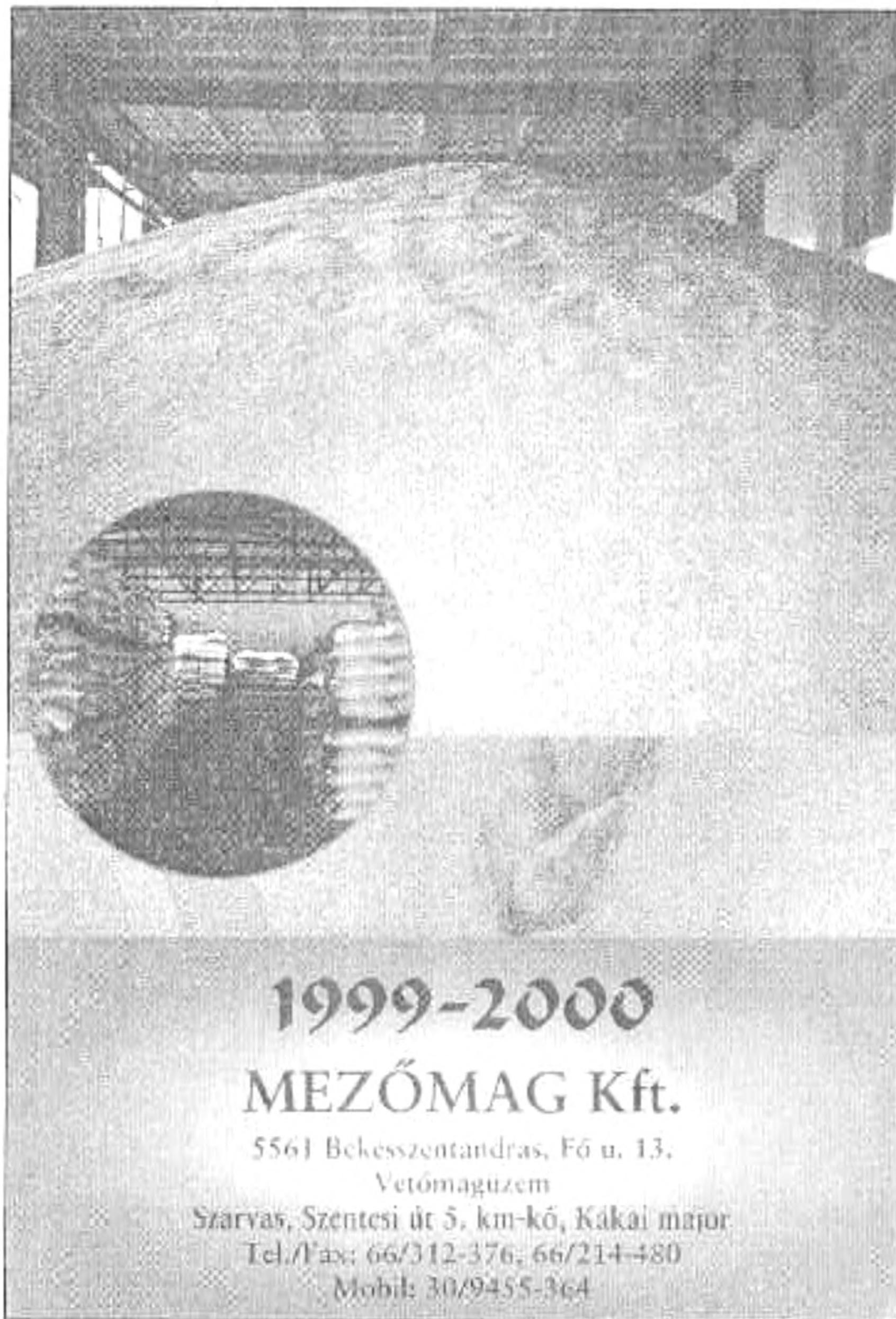
- *Rólad közismert, hogy élénk közéleti tevékenységet folytatsz. Hogyan bírod ezt energiával?*

- A községeret is csak teljes gőzzel tudok dolgozni, bár az az igazság, hogy néha már nehéz egyeztetni a dolgokat. Az időmet jelentősen igénybe veszi a képviselői munka. Úgy érzem élvezem a lakosság bizalmát, hiszen már a harmadik ciklusban vagyok képviselő s ennek a bizalomnak szeretnék megfelelni. E mellett tagja vagyok a Hunyadi SE elnökségének.

Tavaszi vetőmag ajánlatunk

Hibridnapraforgó	Hibridkörtve	Köles
Sorona	Paniceer	Fertődé 2
U 35 E	Mysarvo	
Viki	Martonyásári Kutató Intézet	Tavaszi zab
Floqar	Szegedi GK Kft.	GK Pillangó
Nati	Novartis	Lota
Keti	Agronmag Kft. teljes	
Ööl	Isztvárlasztika	Tavaszi árpa
Florie		Maresi
Rigesi	Lucerna	Michka
Exp. 399	Tapiórezet 1	
Arma	Szarmasi 4	Szudávi fű
Alexandra	Arpa	
	Kerékesedelmi	Silócsirke
Étkezési napraforgó	Borso	
IS 8004	Irini	
Marica 2		
Largo		
Madáreleség napraforgó	Fénymag	
Írési szűke csikos	Kisvácsai 4.1	

1999-2000
MEZŐMAG Kft.
5561 Bekesszentandras, Fő u. 13.
Vetőmagüzem
Szarvas, Szentesi út 5. km-kő, Kákai major
Tel./Fax: 66/312-376, 66/214-480
Mobil: 30/9455-364

- *Te, aki mindhárom ciklusban önkormányzati képviselő voltál, hogyan látod a község fejlődését?*

- 1990-től 1994-ig az első években még kerestük az önkormányzati megvalósulás formáit, ezek voltak a tanulóévek. Ekkor indítottunk el olyan beruházásokat, mint a kerékpárút, Művelődési Ház, szeméttelap, melyekre hitelt kellett felvenni. A következő ciklusban a 95-ös év volt a legnehezebb. A felhalmozott hitelek miatt reménytelen helyzetből kecmergettünk ki. A fejlesztés behatárolt volt, a hitelek és törlesztések átütőmérésével voltunk elfoglalva. Ennek ellenére mégis megvalósult a gázberuházás (ennek a esonkja már 93-ban elkészült) a szeméttelap befejezése, a régi telep rekultivációja. 1999-től pénzügyileg enyhült a helyzet, jelentős fejlesztések várhatóak a következő évtől. Azt várom, hogy ezen időszakban felgyorsul az útépités és újavítás, folytatódik és befejeződik a szennyvízprogram. A Millenniumi évet is szeretnénk méltóképpen megünnepegni emlékművek állításával és emlékeztető rendezvények szervezésével, mint amilyen a Kárpát-medencében található Szentendrások találkozója lesz.

- *Szeretném, ha elmondanád véleményed a Szentendrési Híradóról? Mi az, amivel elégedett vagy, miről szeretnél még olvasni az újságban?*

- Összességében jónak ítélem. Megfelelőnek tartom a falugazdász és az Ipartestület híreit és tájékoztatását a mezőgazdasággal és a vállalkozásokkal kapcsolatos kérdésekben. A község általános tájékoztatására több önkormányzati híreket várok, általános gazdasági információkat hiányolok. A községből elszármazott híres emberekkel, neves közéleti személyiségekkel kellene riportot készíteni, őket bemutatni az olvasóknak. A sporttörténeti visszatekintést értékesnek tartom, de szívesen olvasnék még több ilyen visszatekintést a község történetéről, különböző szervezetekről, az elhunyt közéleti emberekről.

- *Köszönjük ezeket a tanácsokat és igyekezünk majd eleget tenni ezeknek. Végezetül mit üzennél az olvasóinknak?*

- Némileg módosítva a régi közmondást: Manapság Kákán nem csomót kell keresni, hanem a MEZŐMAG Kft. jó minőségű vetőmagjait. Szlogenünk: „Ajánljuk MAGunkat!”

- *Köszönjük a beszélgetést.*
Fabó István

Felhívás gyommentesítésre

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési minisztérium 53504/1999. számú körlevelében leírtak alapján a Békés megyei FVM Hivatallal és a Békés megyei földhivatallal egyetértésben - országos program részeként - felhívással fordulok a megye földhasználóihoz.

Az elmúlt néhány év során jelentősen emelkedett a megye gyomokkal erősen fertőzött területének nagysága. A gyomborítás növekedését a művelt területek mellett az utak, vasúti pályák mentén és belterületeken is tapasztaljuk. Mindemellett sajnálatos módon az indokolatlanul parlagon hagyott területek száma és területe is megnőtt. Az elszaporodó gyomok a táj esztétikai képét rontják, növelik a talaj amúgy is nagy gyommag-készletét, egyes gyomok allergiát okoznak (parlagfű, üröm fajok), mások mérgezőek (heléndekek, csattanó masz-

lag, foltos bürök stb.), nehezítik vagy lehetetlenné teszik a növényi termékek exportját (parlagfű, aranka félek, vadzab, fenyéregyek stb.). Az őszi gyomborítás nehezítené a tavaszi talajművelés végzését. Az ország jelenlegi gyomos képe kedvezőtlen megítélést eredményez mind turisztikai mind uniós csatlakozás vonatkozásában.

A kialakult és tarthatatlan helyzet megváltoztatása érdekében felhívom az összes földhasználót, földtulajdonost, valamint a közterületek és a vonalas létesítmények kezelőit a felgyomosodott területek őszi gyommentesítésére.

- a szántóterületeken a jövő évi termelést megalapozó talajművelést (szárzúzás, szántás) az őszi folyamán el kell végezni.

- az ültetvényekben gondoskodni kell a sorokban és a sorközökben fejlődött gyomok

lezúzásáról vagy lekaszásáról.

- a vonalas létesítmények (vasút, közút, dűlőút, csatornák stb.) mentén a kezelési kötelezettség alá eső területen a kaszálást el kell végezni.

- a korábban parlagon maradt területeken a növényzetet le kell zúzni, a területet fel kell szántani.

- közterületeken és zártkertekben a gyommentesítést szintén el kell végezni.

A fenti munkákat azonnal meg kell kezdeni és 30 napon belül be kell fejezni.

A fenti említett műveletek elvégzését az alábbi jogszabályok teszik kötelezővé:

- az 1994. évi LV. tv. 36.§ a művelési ágának megfelelő hasznosítást ír elő.

- a növényvédelemről szóló 1988. évi 2. tvr. 7.§ a termelők károsítók elleni védekezési kötelezettségét írja elő. Ha ennek nem tesznek eleget, úgy a 8.§ (1) bekezdés

alapján a területileg illetékes hatóság határozatban kötelezheti a termelőt a védekezésre, illetve ha ennek sem tesz eleget, úgy a (2) bekezdés szerint közérdekű védekezést rendel és végeztet el a termelő költségére.

- az 1988. évi I. tv. 34.§ a közút kezelőjét kötelezi a közút környezetének esztétikus kulturált állapotban tartására. A 6/1998. (III.11.) KHVM rendelet 4.8.2. pontja a kaszálás minimális gyakoriságát határozza meg.

A gyommentesítés hatékony végrehajtását a növényvédelmi körzeti felügyelőknél keresztül ellenőriztetni fogom és a munkát el nem végzőkkel szemben eljárást kezdeményezek.

Végző esetben a munkát - a tulajdonos költségére - közérdekű védekezés elrendelésével biztosítom.

Bagyinka Tamás
igazgató
Békés Megyei NTÁ

A FALUGAZDÁSZ HÍREI

Körlevél

A külterületi termőföldek védelméről, azaz a talajvédelmi előírások betartásáról, továbbá a terület fertőző és gyommentes állapotának fenntartásáról a használó, illetve a tulajdonos köteles gondoskodni. E kötelezettségeket törvények írják elő. A törvényi előírások betartása a földügyi, valamint a növényegészségügyi és talajvédelmi hatóság feladata. A kötelezettségek betartására tett hatósági intézkedések azonban - mindezideig - nem bizonyultak hatékonynak, az elhanyagolt gyomos földek látványa általánossá vált.

A helyzet felszámolására a területi hatóságok és szakigazgatási szervek vezetőinek összehangolt intézkedését ren-

delem el. A vonatkozó jogszabályok adta lehetőségek keretében erőteljes fellépésre van szükség ahhoz, hogy az ország „gyomnevelő” területeit felszámoljuk.

Elrendelem továbbá, hogy minden területileg illetékes hatóság az 1994. évi LV. törvényben foglalt kötelezettségeket megsértő tulajdonosok ellen szabálysértési eljárást kezdeményezzen vagy folytasson le. Az eljárás eredménytelensége esetén intézkedem a kényszerhasznosítás elrendeléséről, vagy a tulajdon állami használatba vételéről.

A feladat végrehajtását folyamatosan ellenőriztetem.

Dr. Tamás Károly
FVM államtitkár

Megjelent a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 932/1999. (X.27.) FVM rendelete

az éven túli lejáratú mezőgazdasági hitelek lejáratú idejének meghosszabbítása esetén igénybe vehető kedvezményekről

Az agrárgazdaság fejlesztéséről szóló 1997. évi CXIV. törvény 10.§-a (2) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján a mezőgazdasági termelők likviditási problémáinak enyhítése érdekében az alábbiakat rendelem el:

1.§
Az agrártámogatások igénybevételeinek általános feltételeiről szóló 273/1997. (XII.22.) Korm. rendelet 3.§-ának (1) bekezdése szerinti igénylő - aki a 8/1999. (I.20.) FVM rendelet 69.§-ának (1) bekezdése szerinti mezőgazdasági tevékenységet folytat - , valamint a nyilvántartásba vett integrátor (a továbbiakban együtt: jogosult) a hitelintézettől, illetőleg pénzügyi vállalkozástól felvett és támogatott éven túli lejáratú hiteleihez és lízingdíjakhoz az eredeti szerződés szerinti lejáratot követően e rendeletben előírtak szerint további egy évig (háromszázhatvanöt napig) változatlan feltételekkel igénybe veheti az e rendelet mellékletében felsorolt jogszabályokban szabályozott támogatások és kedvezményeket.

2.§
(1) A hitelekhez biztosított kamattámogatás abban az esetben vehető igénybe, ha a folyósító pénzügyi intézmény hozzájárul a hitelek (2) bekezdésében meghatározott állománya visszafizetésének egy évvel (háromszázhatvanöt nappal) történő halasztásához. A halasztás évében csak az eredeti hitel-szerződés szerinti kamatmérték megfizetésére kerül sor, és az eredeti futamid szerinti ütemezésnek megfelelő kamattámogatás vehető igény-

be. Ezt követően az esedékes tőketörlesztő részletek, valamint a kamat megfizetése és a kamattámogatásigénybevételre - a futamidő egy évvel történő meghosszabbítása mellett - az eredeti hitelszerződésekben/megállapodásokban, illetőleg e rendeletben meghatározott ütemezés, illetőleg feltételek szerinti történik.
(2) A halasztás azokra a tőke/részlet törlesztési összegekre vonatkozik, amelyek a) e rendelet hatálybalépése előtt váltak esedékessé, de még nem kerültek kiegyenlítésre, illetőleg b) 2000. október 27-ig válnak esedékessé.

3.§
Az a rendelet szerinti meghosszabbított éven túli lejáratú hitelekhez - amennyiben azokhoz kezességvállaló intézmények által biztosított kezességvállalás is társul, és az erre vonatkozó szerződés az 1.§ szerinti időtartamra meghosszabbításra kerül - további egy évre a) a kezességvállalási díjtámogatás, valamint b) az esetlegesen kapcsolódó állami viszontgarancia is igénybe vehető.

4.§
Az 1.§ szerinti támogatásokat és kedvezményeket azok a jogosultak vehetik igénybe, akik esetében a hitel/kölcsön/kezességvállalási szerződés e rendelet hatálybalépését követően, de legkésőbb 2000. január 31-ig módosításra kerül.

5.§
Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Torgyán József
s.k.
földművelésügyi és
vidékfejlesztési miniszter

Autósok figyelmébe!

Készítse fel autóját a télre!
*Üzletünkben kapható fagyálló,
hidegindító, jégoldó,
akkumulátor, izzók, tartozékok.*

További kínálatunk:
IFA, BARKAS, ZSUK
alkatrészek, gumiabroncsok,
olajok, zsírok.

FIGYELEM:
megkezdtek az MTZ-50-80-82
tip. alkatrészek forgalmazását is.

**Cím: „AUTÓS BOLT”
KORDEX Bt.
Békésszentandrás
Vértessy tér 6.
Tel/fax: 66/311-401**

Végy 25 dkg mézet...

türelmes munkájukkal milyen szép formákat készítenek és díszítenek. Megtalálható volt a minták között a madárka, a nyulaeska, a gomba, a pillangó, a télapó, a szaloncukor. A díszítés során el-

őször a Julika által tanácsolt motívumok kerültek a sütikre, majd a gyerekek saját fantáziájukra bízva díszítették a kisütött tészta-
tákat. Különösen nehéz volt a to-
jásfehérje habjából készült

így kezdődött a recept, mely az október 30-i mézeskalács játszóház alapját adta.

Az új tanév kezdeti nehézségei után - beilleszkedés, visszarázódás - ismét játszói foglalkozásra hívta a kisdíjakokat a Művelődési és Sport Bizottság. A téma a már említett mézeskalács gyúrása, formázása, sütése majd díszítése volt. A szorgos kis kezek munkáját Lázár Julianna népi iparművész irányította. Alig győzött válaszolni és szakmai tanácsokat adni lelkes „tanítványainak”, akik maguk is meglepődtek, hogy

A mesterfogások bemutatása

mintákat megrajzolni, de ezzel a nehéz feladattal is megbirkóztak a gyerekek. A díszek megszáradása után az elkészült munkák egy részét elfogyasztották a többit pedig hazavitték, mely a karácsonyfa díszje is lehet.

Ezúton szeretnénk megköszönni Lázár Julianna közreműködését, a megjelent övönénik és tanító nénik segítségét, valamint dicséret illeti a gyerekeket is fegyelmezett magatartásukért.

A délelőttöt Hévízi Róbert bizottsági elnök szponzorálta.

Művelődési és Sport Bizottság

Menni fog ez!

Teljes nagyüzem

HIRDETÉSI ÁRAINK

Az apróhirdetés INGYENES!

Keretes hirdetések:

- 1/1 oldal 10.000 Ft
- 1/2 oldal 5.000 Ft
- 1/4 oldal 2.500 Ft
- 1/8 oldal 1.250 Ft

Az árak az ÁFA-t nem tartalmazzák!

Kedves Gyerekek!

1999. december 4-én 9 órától a Művelődési Házban

**KARÁCSONYI
JÁTSZÓHÁZ**
lesz!

Ha asztali- és karácsonyfadíszeket szeretnétek készíteni, vagy rajzolni, táncolni, játszani, gyertek el!

Szeretettel várunk Benneteket!

Művelődési és Sport Bizottság

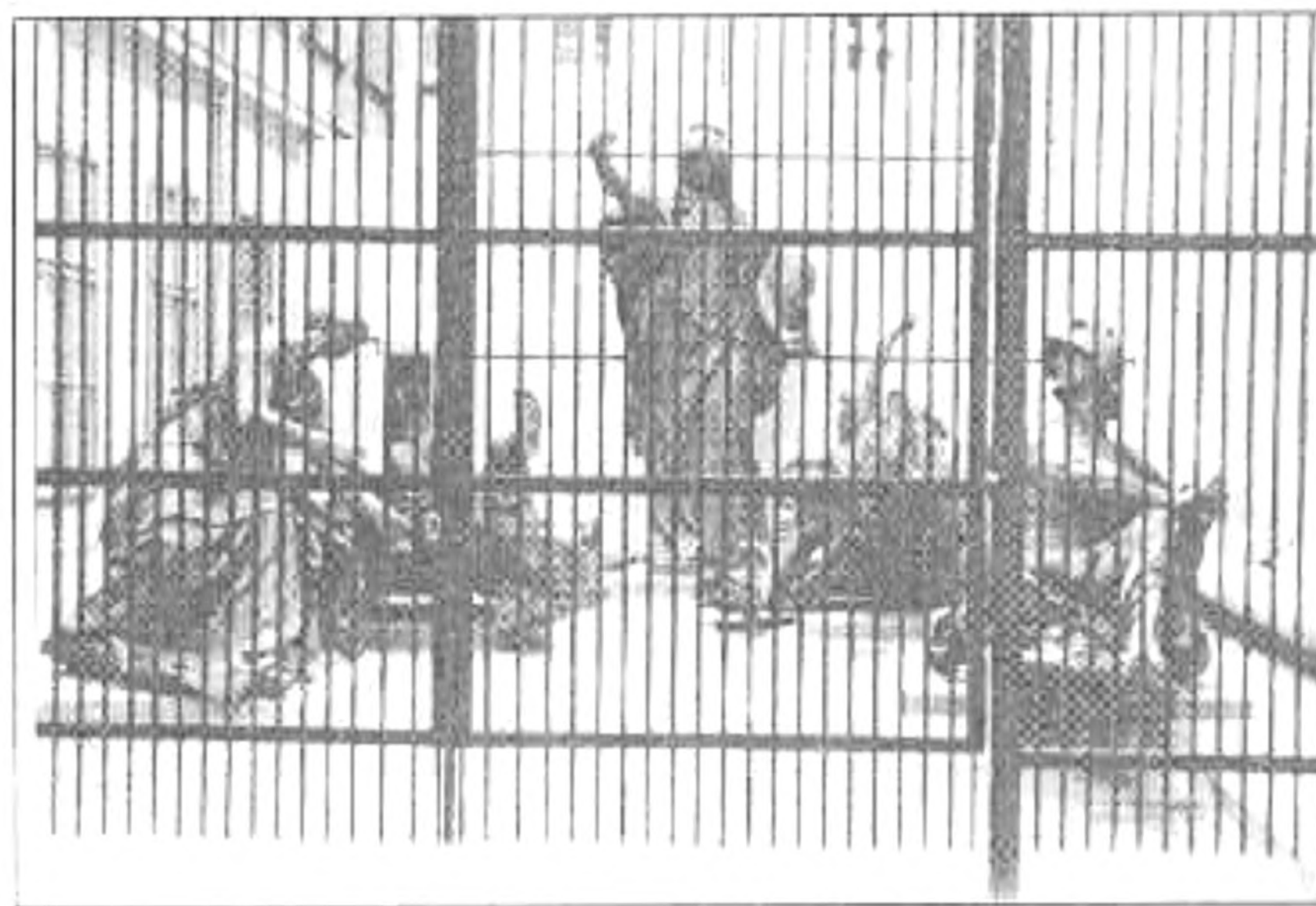

„Emlékek nélkül népeknek híre csak árnyék.”
Vörösmarty Mihály

Üdvözlét Aradról!

Ady a „magyar Golgotá”-nak nevezi ezt a várost, s ha jól belegondolunk ez valahogy igaz is. Ezt akkor értettem meg igazán, amikor végre megláthatam az évtizedek fogságából kiszabadított, darabokra szétszedett, híres szoborcsoportot. Központi alakja Hunnia, jobb kezében a dicsőség koszorúját tartja magasba, bal kezében lefelé támasztott kard volt. A koszorút és a kardot ismeretlenek eltávolították, de a szépséges, méltóságot sugárzó női alak így is csodálatos. Zala György szobrászművész alkotása az öt fős kompozíció. 1890-ben közadakozásból állították föl a vértanúk emlékére. Az akkori avatáson 288 db koszorú volt az emlékmű körül. Munkácsy Mihály, Klapka György, Damjanichné, továbbá a korabeli 48-as egyesületek közreműködésével készült el Arad művészi kivitelű nevezetessége. Aztán 1924-ben lebontották és lassan-lassan feledésbe ment, mígnem ismét előkerült hosszú hanyattatásából ez a remek kompozíció. Jelenleg a minorita templom hátsó udvarában, erős rácsok mögött látható külön-külön az öt alak. De meddig? A világ bármely városa kapva kapna egy ilyen gyönyörűsége emlékmű után. Ennek ellenére a Maros-parti város még tartogat néhány érdekes látnivalót a számunkra. A fő út szépséges házai a századvég Magyarországot, a Monarchiát idézik. Pompás belvárosi, nagypolgári paloták sora húzódik az út két oldalán. Különlegesen szép a Városháza és az előtte lévő tér. A neoreneszánsz kétemeletes épület közepén karcsú, árkádos óratorony emelkedik a magasba. A tervek eredetijét Lechner Ödön készítette, de ezeket később módosították. A közelben található, századelőn épült, téglagótikát utánozó evangélikus templomot „Veres templom”-ként ismerik az ara-

diak. A már említett minorita templomát 1902-ben kezdték alapozni. Hatalmas tömbjével, kupolájával, és a két őrangyalal szinte uralja a környéket. Tabakovics Emil, aradi mérnök tervezte neoklasszicista stílusban egy régebbi barokk templom helyén. Kör alakú előtere fölött kupola magasodik, nagy, csillogó kereszttel a tetején. A belső tér szép, színes ablakait magyar szentek díszítik.

Zala György szobra

Fotó: B. M.

Még az adományozók neveit is elolvashatjuk, s az sem ritka, hogy a képmásukat is láthatjuk az üvegeken kis méretben. A közeli Fehér Kereszt Szállóda 1841-ben épült. Itt koncertezett Liszt Ferenc 1848-ban, később Johann Strauss és századunk nagy muzsikusa, Pablo Casals is. Ady Endre is tartott itt előadást 1909-ben. Az 1872-ben épült színház zárja le délről a teret. Mögötte a román katonai emlékmű látható. Ezen a helyen állt 1924-ig a Zala György-féle szobor. Nem messze van innen a régi színház, ahol 1820-ban Déryné is szerepelt. Lesétálhatunk a Maros-partra, Szép, árnyas sétány fogad bennünket. A folyó fölött pontonhíd húzódik. Ezen mennek át a fürdőzők a túlsó oldali strandra.

Arad legérdekesebb épületként emlegetik a Kulturpalotát. Szürke tetejét már messziről látjuk, amint a sétányon közelítünk felé. Szántay Lajos alkotását 1913-ban avatták el. Eklektikus épület, előcsarnokát márvánnyal borították. A filharmónia, a könyvtár és a múzeum talált benne otthonra. Itt őrzik Damjanich kardját, Lázár Vilmos selyemkendőjét, Nagy Sándor pecsétjét, a bitó-

fák darabjait, továbbá zászlókat, fegyvereket és egyéb ereklyéket 1848-49-ből. Képtárában az itáliai és a flamand mesterek mellett Munkácsy és Beczúr Gyula alkotásai is láthatók. A környező park kényelmes padjain jól esik egy kicsit üldögdélni és elmerengeni a múltunkról, no és a jelenről is; s mivel nincs visszaút, a jövőnkrol is elmélkedhetünk. Vár reánk még kegyeleti séta. Az aradi vár, a Maros hajtúkanyarában álló, sáncárokka övezett, hatszögletű erőd. A 800 m átmérőjű, hatágú csillag, többszintes kazamatákkal, hat kapuval és egy várkapolnával a XVIII. században épült. Ma is katonai objektum, nem látogatható. A vártól délre, a külső sánccon kívül található a vértanúk emlékoszlopa. Ez a

Vesztőhely. A 3 m magas kőgúlán 14 lépcső vezet fel, s tetején 3 m magas szürke kőobeliszk látható, a tábornokok neveivel. A 125. évfordulón felújították, 11 vértanú földi maradványait helyezték el itt 1974-ben. Kiss Ernőt a vajdasági Eleméren, Dessewffy-t pedig a felvidéki Margonyán temették el. Mindannyian a magyar haza szabadságáért haltak meg, s egyikük sem nyugszik a mai Magyarország területén. Az emlékműhöz évente ezrek zárandokolnak el. Az itt elhelyezett koszorúkat és virágokat „szorgos kezek” rendre megsemmisítik. A virágainkat elvehetitek de a tábornokaink túlélnék valamennyiönket! Arad, ez a mára 200.000 lakosú város, Erdély déli kapuja. A középkorban a mai Glogovác területén, 7 km-nyire keletre terült el „Orod” várát 1135 körül említik, amikor 11. Béla királyunk prépostságot alapított itt, s ez hiteles helyként működött. A várispánságról már 1216-ban megemlékeznek a leírások. A tatárok ezt teljesen elpusztították, aztán a későbbi századokban már török az úr erre is. Mária Terézia építteti ki a ma is látható várat a Maros partján. Vele szemben épült újjá a mai Arad központi városrésze, melyet sétánk során beharangoztunk. 1890-ben készült el az Arad-Hegyalját összekötő villamos vasútvonal. Induljunk el most ennek nyomvonalán Világos felé! A Zárandi-hegység nyugati része kiváló bortermelő vidék. A ménesi vörös uszúbor a legkeresettebbek közé tartozik. Világos vára már messziről látszik. A városka határában megállunk, itt tették le a fegyvert a magyarok a szőlőkkel övezett, lankás dombok oldalában. Beljebb, a központban álló klasszicista Bohus-kastélyban írta alá a kapitulációt Görgey, s

rövid időre a grófnő vendégei voltak a tábornokok. Az épületben ma múzeum van, kertjében Bohusné, Szőgyény Antónia szép szobra a forrás fölött látható. A vár kissé távolabb esik a településtől, gyenge minőségű út vezet fel, autóval nem nagyon ajánlott úti cél. Érdekességként csak annyit, hogy Mátyás király ide záratta be a nagy bátyját, Szi-

lágyi Mihályt. Világos után a következő falu Pankota. Itt született Csiky Gergely. 150 éve egy tiszt az aradi várból a következőket írta Véceynének: „Pannonis Vergiss Deine Toten Nicht als Klagen Leben Sie!” Magyarország, ne feledd halottaikat, mint vádlók élnek ők! A szavak kezdőbetűi a kivégzettek kezdőbetűivel azonosak. Haynau garantálta,

hogy 100 évig nem lesz forradalom Magyarországon. Jósłata bevált, de 1956-ban ismét „egy nép kiáltott, aztán csend lett” - írta akkoriban Máray Sándor.

Lassan a nap végére értünk, sok szép élményben volt részünk.

A Pro Patria Hagyományörző Egyesület Vass Sándor Csoportjának a vendégeként vet-

tem részt ezen az úton. Külön köszönet illeti Tóth Zoltánné tanítónőt, aki a lelkes szülők segítségével megszervezte ezt az utat. Valamennyiünk számára nagy élmény volt Csikos Gyuri bácsi jelenléte. Ő ugyanis hazament Aradra, mi pedig „csak” látogatóban jártunk ott.

Üdvözlettel:

Bódi Mária

MAGYAR NÉPSZOKÁSOK, HIEDELMEK

November - Őszutó - Szent András hava

„Közel a tél, tudd meg, ember, kórót zörget a november!”

„Novem” - latinul kilenc. November a kilencedik hónap volt a római naptárban Julius Caesarig. Ekkor került a kilencedikről a tizenegyedik helyre. Régen Szent András havának, őszutónak nevezték. Teszi a dolgát, amit egy rendszerető „őszutónak” tudnia kell. Az őszi vetés már a földben van, dajkálja, őrzi a nyár emlékeit a földre hullott avarokban, lejebb nyomja a hőmérő higanyszálát, figyelmeztet, hogy ne érjen minket váratlanul a tél.

„Örvendtes bődög Szent András, mert drága betsületes, nemes böltséket, okosokat, takarékos életűeket és jó elmélyűeket szül e világra, minden dolgaiban jámbor, tökéletes, hű és igaz, Istenfélő, igazság szerető, barátságos, jó szeretés, ha őket valami mesterségre fogod, bizonyára rövid nap jó gyümölsét látod.”

November 1. Mindenszentek napja. Ezen a napon azokra a megdicsőült lelkekre emlékezünk, akikről név szerint nem tesz említést a naptár. A régi időkben a koldusokról sem feledkeztek meg, megajándékozták őket zsírral, liszttel, kaláccsal. Ma is ünnep ez a nap. Virágot viszünk szeretteink sírjára, gyertyát gyújtunk. Régen még éjjel is kinn tartó-

zkodtak a temetőben. Azt tartották ugyanis, hogy amikor harangoznak, kinn kell lenni a közeli hozzátartozó sírjánál, mert a harangszó alatt találkozhatnak halottaikkal. A néphit szerint ilyenkor hazalátogatnak a halottak, ezért néhány vidéken az elhunyt családtagoknak is terítettek az asztalnál. Néhány helyen (pl. Topolyán) a sírokra is tettek ételt. Időjósló nap is. Aki azt akarta tudni, hogy milyen lesz a tél, kiment az erdőbe és levágott egy bükkfaágat. Ha az ág belül száraz volt, akkor enyhe telet lehetett várni, ha pedig nedves, akkor hideget, sok hóval. „Mindenszentek napja, nedves, enyhe tél lesz, szelid, ködös. De ha tiszta, napsütéses, sok hó, nagy tél, kemény, éles.”

November 2. - Halottak napja. Ez a nap sokfelé dologtíltó nap volt. Tilos a mosás, különben „vízben állnak a halottak”. Jóslónap is. Ha november 2-án sok eső esik, sok felnőtt hal meg a következő évben. A budavári németek úgy tartják, ha ekkor valaki virágot szakít a síról, azt elviszi a halott.

November 11. - Márton napja. Az első tömött libákat ekkortájt vágják le, a regula szerint: „aki Márton-napon libát nem eszik, egész évben éheznek”. A Márton-lúd csontjából időjóslást végeznek: ha a mellcsont hosszú és fehér, akkor havas telet várnak, ha barna és rövid, akkor sáros lesz az idő. Más jóslás szerint, ha Márton fehér lovon jön enyhe tél, ha barnán, ke-

mény tél következik. Újabb közismert megfigyelés, ha a lúd Márton napján jégen jár, akkor karácsonykor vízben poroszkál. Jó, ha későn, Márton után van szivárvány. Márton az új kor bírása is, ilyenkor szokták megkóstolni az új bort.

November 19. - Erzsébet. Erzsébet rendszerint meghozza az első havat, a föld fehérbe öltözik. Úgy mondják: „Erzsébet megrázza a pendelet.” A hazai és a világegyház legkedveltebb szentjei közé tartozik Árpád-házi Szent Erzsébet, II. András és Gertrúd királyné lánya. Férje, Thüringiai Lajos halála után Marburgba költözött, ahol kórházat alapított, betegeket és szegényeket gondozott. Az ő emléknapja november 19. Régen ezen a napon hajtották be a juhokat télire a juhászok.

November 23-án Kelemen már biztosan adja a telet. „Pókháló, ha sokat látsz széjjel, télen havat várj.”

November 25. - Katalin. Védőszentjük Alexandriai szent Katalin Kr. u. 305-ben szenvedett vértanúhalált. „Katalin nap ahogy feslik, reggeltől egészen estig, olyan idő lesz éppen Karácsonynak szent hetében.” Más időjóslás szerint, amilyen Erzsébet és Katalin napja, olyan lesz Karácsony első és második napja. Közismert mondásunk e jeles nappal kapcsolatban: Ha Katalin kopog, Karácsony tocsog.

Férjijósló praktikák is kötődnek a naphoz. A november 25-

én vízbe tett gyümölcsfaág, a „katalinág”, ha kihajt, férjhez megy a ház kisasszonya. A fiúk böjtölnek ezen a napon, hogy álmukban meglássák jövődöbelijüket.

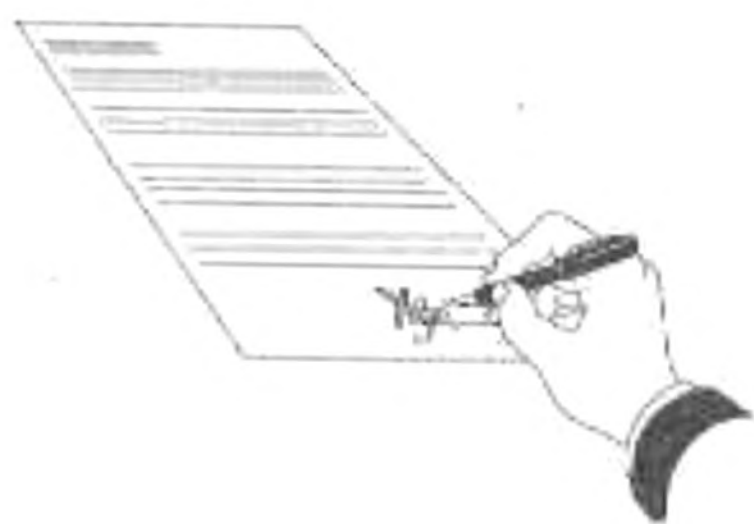
November 30. - András napja. Szent András halász volt, mielőtt Jézus követői közé állt. Átlósan összeácsolt kereszt - andráskereszten - halt vértanúhalált: „Két nap nem szűnt meg prédikálni.” - olvasható templomunk gyönyörű freskója alatt.

Párválasztó jóslások kötődnek napjához. Egész nap böjtölnek a lányok, este hétágú papíresillagot tesznek a fejük alá, melynek minden ágára egy férfinevet írnak. Az lesz a férj neve, amelyiket hajnalban a párja alá nyúlva leszakítják. A nagylányok reggel sóspogácsát esznek, ezután egész nap böjtölnek. Ha ezt megtették, és éjfélkor a tükröbe néznek, meglátják jövődöbelijüket. Ólmot is öntenek, a kiöntött ólom alakja a jövődö férj foglalkozását mutatja meg. Andráskereszt-forgatásnak hívják azt, amikor a lány lefekvéskor hetvenhét-szer megfordítja a kispárnáját, hogy megálmodja, ki lesz a férje. A mulatságokat záró András-nap az advent kezdetét is jelzi.

Ha novemberben „a vörös szín sok, sok bort - ha a zöld szín sok, sok szénát, szalmas takarmányt - ha a sárga szín sok, sok búzát jelent” a jövődö esztendőben.

Molnárné

SZALAI-HÍRADÓK

Diákönkormányzat hírei

1999. október 28-án megtartotta idei első ülését iskolánk diákönkormányzata. Az ülés első feladata volt, hogy elnököt válasszunk. A két jelölt közül Szilágyi Edina 6.b osztályos tanuló került ki győztesen. Következő fontos feladatunk az alelnök választás volt, ahol szintén a 6.b „jeleskedett”, mivel az alelnök Molnár Karolina lett. Majd a diákönkormányzat eldöntötte, hogy a patronáló pedagógus továbbra is Fekete-Rekényi János maradjon. Ezt követően megbeszéltük, hogy mik legyenek a havi programjaink.

A programok;

November: Házirend tervezet kiegészítése, SZMSZ módosítása

December: Karácsonyi buli szervezése

Január: Az új házirend „értékelése”,

Diákjogok megismerése

Február: első félév értékelése, Diákközségi ülés

Március: Pedagógusok meghívása a diákönkormányzati ülésre

Április: Fordított nap előkészítése

Május: Gyermeknap programok szervezése

Június: 8. osztályosok részére búcsúbuli rendezése

Éves értékelés

A diákönkormányzati képviselők névsora megtalálható az iskola falújságán a szaktantermi beosztás mellett.

A DIÁKÖNKORMÁNYZAT ÜLÉSEIT MINDEN HÓNAP UTOLSÓ CSÜTÖRTÖKJÉN 14 ÓRAKOR TARTJA A FÖLDRAJZ TEREMBEN.

A diákönkormányzat alelnöke

Hírek a cserkészekről

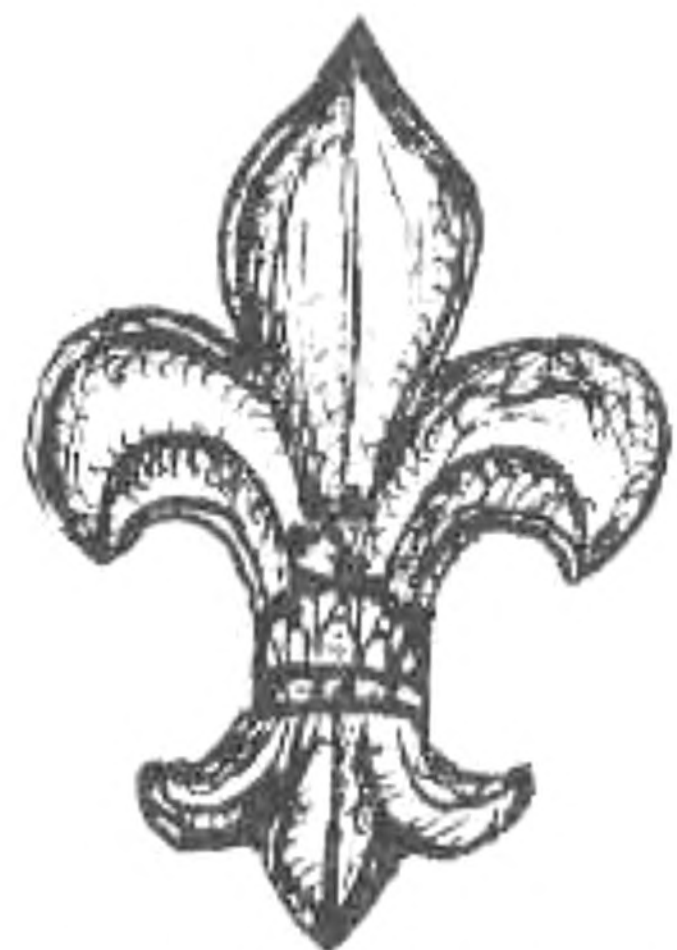
A nyár elmúltával megkezdődött az iskolában az új tanév. Beindult a cserkészesapatban is a munka.

Az éves képzés során több túrán, kiránduláson veszünk részt. Ebből is látható, hogy lányoknak, fiúknak nélkülözhetetlen életformát nyújt a cserkészlet, ami a harmonikus fejlődésükhöz elengedhetetlen. Az első találkozásokkor - a zsúfolt programok ellenére - az országjáró autóbusszos túra szervezése került előtérbe. A terveknek megfelelően az 542-es számú Szent András csapat cserkészeti a Szarvas-i 5784-es számú Gábor Áron cserkészcsapattal társulva, szeptember 25-én indultunk Szarvason át Szentes felé. Közben Cserebökény határában megtekintettük a XII. században épült ecséri templomromot, melyet még a törökök romboltak le a környék többi helyiségeivel együtt. Ezért a környék népe török templomnak nevezi. Veresháza, Ecsér, Veker, Pankota környékén átutazva érkeztünk Szentesre. A város közepén lévő görög sarokról gyönyörködtünk a város központjában.

Ezután Csongrádra mentünk, ahol a szépen rendezett belvárosban tett séta után lementünk a Tisza partjára, oda, ahol a Körös belefolyik a Tiszába. Csongrádról Csanytelek és Balcs érintésével jutottunk el Ópusztaszerre.

Körbejártuk Árpád fejedelem emlékművét. Ezután a gátórházban az 1879. március 12-i szegedi árvízről félelmetes képeket tekintettünk meg. Utána a jurtákhoz mentünk. Az óriási fatörzstől kezdve a Magyarok Világszövetségének kiállításán át a keresztények kápolnáján keresztül az egybeépített jurták gazdag látnivaló rejtettek magukban. A szentesi származású Csete György építész jurtái az ősmagyarok építészeti kultúráját tárják elénk.

(A szarvasi „Ciprus” éttermet is Csete György tervezte.)

A Feszti-körkép megtekintésére 12 órakor került sor. Az összehatás leírhatatlan. Élmény volt annak is, aki először látta, annak is, aki ötödjére. Az ebéd vagy a hátizsákból vagy az ott éppen akkor készült óriás szendvicsekből folyt. Ilyen 2 km-es szendvicset is most láttunk először. Az ősmagyarok által viselt öltözetben felvonult lovasok bemutatója, az fűszat, a futtatás is lenyűgözött bennünket. 3 óra körül Pusztaszerre indultunk. Keckemét városa állított itt emlékművet 1896-ban. Itt a csapat rövid ünnepséget rendezett. Ezután már hazafelé fordítottuk szekereink rúdját. Csongrádon a ponton hídon át Csépa felé, ahol egy üvegházat és az ott folyó munkát is megtekintettük.

Minden jó, ha a vége jó, ezért Kunszentmártonban a Talmácsi cukrászdában fagyaltoztunk. Hazafelé énekelünk. Az egyik cserkész elmondta, hogy ő már kétszer járt ezen a helyen, de a felét se látta. Eszerint érdemes volt ezt a kirándulást megrendezni.

Köszönjük a szarvasi és békéscsentedi önkormányzatnak, hogy anyagilag támogattak bennünket.

D. Kiss Sándor
cs.vez.

Zenei világnap - Október 1.

E nap alkalmából iskolánk meghívást kapott a szarvasi Chovan Kálmán Művészeti Alapiskolába, ahol zenei vetélkedőn vehettek részt. Békéscsentedről öt fős csapat vett részt a nemes vetélkedőn. Bártfai Mária, Dorogi Adrienn, Dudás Mária, Gázsó Dóra, Lászlófi Erika. A sok tréfás

kérdés mellett komoly és könnyű zenével kapcsolatos feladatokat is kaptak a versenyzők. Tanulóink, mint a legtöbb versenyen, most is szép sikert értek el, II. helyezést szereztek. Varga Lászlóné felkészítését megköszönjük és gratulálunk a versenyzőknek.

Molnár Karolina

Népdal éneklés

November 5-én rendezték az iskolában az immár hagyományá váló helyi népdaléneklési versenyt. A hátor vállalkozók a min. 3 dalból álló népdalcsokrokat szólóban és csoportban adhatták elő. A versenyzők teljesítményét a zsűri évfolyamonként értékelte. A következő eredmények születtek: Az 1.-2. osztályosok között 1. helyezést Ugyan Hajnalka, Gázsó Barbara és Petrás Viktória 2.a osztályos tanulók, 2. helyezést Hamza Adél 2.a és Csík Marietta 2.b osztályos tanulók, 3. helyezést pedig Várkonyi Zoltán és

Szalai László 2.a osztályos tanulók értek el. A 3.-4. osztályokból 1. a 3.b osztály csoportja, 2. Molnár Katalin 4.a, 3. Molnár Veronika 4.b-s tanuló lett. A felső tagozatban a következő eredmények születtek: 1. A 8.a osztály csoportja: Bártfai Mária, Józsa Kinga, Gázsó Dóra, Dudás Mária, Dorogi Adrienn, Lévai Rita, 2. Aszódi Erika 5.b és Molnár Karolina 6.b - itt holtverseny születt - 3. Hangyás Krisztina, Tóth Renáta 5.a osztályos tanulók csoportja lett.

MK

HARMADSZOR IS!

A Művelődési Házban ismét megrendezésre kerül az asztalitenisz-bajnokság. Minden szerdán 17.30 órától nyílik lehetőség a megméretetésre.

Várjuk 3 fős csapatok jelentkezését.

A szervezők

Az elmúlt hónapokban sem pihentek községünk sakkozói. Augusztusban került megrendezésre Szarvason a VI. Szent István Király Kupa nemzetközi sakkverseny. A gyermekcsoportban Csipai Levente II. lett. A békésszentandrás sakkozók 1999. október 22-től 24-ig vettek részt Ajkán a VII. Kossuth Kupa Diák Sakkversenyen. Itt is nagyon szép eredmények születtek: Csipai Levente az Általános Iskola Felső Fiúk csoportjában II. lett, Gázsó Lilla az Általános Iskola Felső

Sakk-hírek

Lány csoportban I. lett, míg Molnár Katalin az Általános Iskola Alsós Lány csoportban lett I. Agyerekekélményekkel gazdagon, szép nyere-ményekkel tértek haza. Október 30-án kezdetét vette a sakkozók 1999/2000. évi megyei csapatbajnoksága. A nyitó mérkőzésekre került sor. A Mozgáskorlátozottak Egyesület II. csoportban helyi sakkozók is játéklehetőséget kaptak. Csipai Ignác, Csipai Levente és Gázsó Lilla megnyerték játszmájukat, így 1-1 pontjukkal hozzájárultak a 6:6-os döntetlenhez.

'56-ra emlékeztünk

Október 22-én pénteken a Művelődési Házban megemlékezést tartottak iskolánk tanulói.

Az ünnepi műsort a 7.a osztály állította össze és adta elő Hegedűs Lászlóné osztályfőnök segítségével. Műsoruk jól tükrözte az '56-os eseményeket. Természetesen a műsorból most sem maradt ki az ének-

kar, mely egy gyönyörű és egyben szomorú dalt énekelt (vezetője: Varga Lászlóné). Az ünnepség egybefoglalta az október 23-tól egészen november 4-ig tartó eseményeket. Az ünnepség végén Igazgató Úr megköszönte a felkészülést és a felkészítést.

Hőseink megérdemelték az előttük való tisztelgést.

LABDARÚGÁS

Bajnoki eredmények

10. forduló

Nagyszénás - Békésszentandrás 3:1 (1:1)

Nagyszénás:

200 néző, vezette: Moravaszkó E.

Hunyadi: Petrás - Bencsik T., Gugolya, Bencsik I., Banász, Szabó J., Farkas R., Juhász (Kerekes), Farkas P., Székely, Dorogi (Fekete, Bobvos).

Gólszerző: Farkas R.

A tabellán előkelőbb helyen álló hazaiak jó játékkal győzték le a Hunyadit.

Az első félidőben még döntetlenre állt a mérkőzés, de a második félidőben megérdemelt győzelmet aratott a Nagyszénás.

Tóth János: Gratulálok a hazaiak győzelméhez.

Jók: Petrás, Bencsik T., Szabó J. Ifjúsági mérkőzésen:

Nagyszénás - Békésszentandrás 3:2

11. forduló

Békésszentandrás - Sarkadkeresztúr 2:2 (1:1)

Békésszentandrás: 100 néző, vezette: Simon J.

Hunyadi: Petrás - Bencsik T., Boros, Kovács N., Bencsik I., Szabó J., Farkas R., Juhász, Farkas P. (Kerekes), Dorogi, Bordács, Gugolya

Gólszerzők: Gugolya, Kerekes.

Nagy lendülettel, de igen sok hibával játszott mindkét csapat. Sok-sok gólhelyzet közül kettő-kettőt értékesítettek a csapatok, így döntetlen lett a mérkőzés végeredménye.

Tóth János: Sok hibával tarkított mérkőzésen reális döntetlen született.

Jók: Boros, Kovács N., Dorogi

Ifjúsági mérkőzésen: Békésszentandrás - Sarkadkeresztúr 7:0

12. forduló

Magyarbánhegyes - Békésszentandrás 2:1 (1:0)

Magyarbánhegyes: 300 néző, vezette: Korim

Hunyadi: Petrás II. - Bencsik T., Gugolya, Boros, Mrena, Szabó J., Farkas, Juhász, Kovács N., Bordács, Dorogi

Gólszerző: Gugolya

Közepes színvonalú mérkőzésen a hazai csapat többet támadott, így megérdemelten győzött.

Tóth János: Ha bátrabban játszunk, akkor pontot vihettünk volna haza.

Jók: Bordács, Bencsik T.

Ifjúsági mérkőzésen:

Magyarbánhegyes - Békésszentandrás 1:3

13. forduló

Békésszentandrás - Doboz 6:0 (2:0)

Békésszentandrás 200 néző, vezette: Németh

Hunyadi: Petrás - Bencsik T., Prjevara G., Mrena, Prjevara A. (Bencsik I.), Farkas R., Juhász, Kovács N. (Farkas N.), Bordács, Gugolya, Dorogi (Kerekes).

Gólszerzők: Gugolya 2, Farkas N. 2, Farkas R., Kerekes

Az első félidőben gyorsan vezetést szerzett a Hunyadi. A két gól megnyugtatta a hazaiakat és így a második félidőben már tetszés szerint érték el a gólokat. Ezen a mérkőzésen a csapat sok góllal és jó játékkal örvendeztette meg a szurkolókat.

Tóth János: Végre úgy játszottunk, ahogy szeretnénk s jó

százalékkal használtuk ki a gólhelyzeteinket. Jó játékvezetés.

Jók: Az egész csapat dicséretet érdemel jó játékáért.

Ifjúsági mérkőzésen:

Békésszentandrás - Doboz 7:2

14. forduló

Dévaványa - Békésszentandrás 1:2 (0:0)

Dévaványa: 100 néző, vezette: Enyedi.

Hunyadi: Petrás - Bencsik T., Gugolya, Boros, Mrena, Prjevara (Dorogi), Farkas R., Juhász, Kovács N. (Farkas P.), Bordács, Kerekes

Gólszerző: Juhász 2.

Jó iramú mérkőzésen nagy küzdelemben nyert a Hunyadi.

Tóth János: Ha nehezen is, de a három pont megvan.

Jók: Bordács, Juhász, Kovács N.

Ifjúsági mérkőzésen:

Dévaványa - Békésszentandrás 5:1

A bajnokság állása

1. Kondoros 14 13 - 1 54-14 39 pont
2. Magyarbánhegyes 14 11 - 3 32-25 33 pont
3. Nagyszénás 14 9 2 3 31-19 29 pont
4. Szeghalom 14 8 3 3 36-19 27 pont
5. Mezőhegyes 14 8 2 4 37-16 26 pont
6. Békéssámson 14 8 1 5 25-26 25 pont
7. Mezőkovácsháza 14 8 - 6 39-25 24 pont
8. Kaszaper 14 7 2 5 22-17 23 pont
9. Oh. Rákóczi Vasas 14 7 - 7 23-34 21 pont
10. Békésszentandrás 14 5 2 7 23-22 17 pont
11. Kunágota 14 4 3 7 30-35 15 pont
12. Sarkadkeresztúr 14 4 2 8 18-30 14 pont
13. Doboz 14 4 2 8 11-23 14 pont
14. Gádoros 14 3 1 10 27-42 10 pont
15. Csanádapáca 14 2 - 12 17-47 6 pont
16. Dévaványa 14 1 - 13 13-54 3 pont

Fabó István

**HIRDESSEN
ÚJSÁGUNKBAN!**

SPORT

„Iparos kupa” kispályás labdarúgó torna

A hagyományoknak megfelelően Ipartestületünk az idei őszön újra megrendezte az „Iparos kupa” kispályás labdarúgó tornát, amely 1999. október 2-től 10-ig tartott. A vándorkupát háromszor kell egymás után elnyerni ahhoz, hogy a nyertes csapat tulajdonába kerüljön. Az idei iparos kupára öt csapat ne-

További díjazások:

- Legjobb kapus címet a Csödörök csapatának kapusa kapta.
- Legjobb góllövő címet a Szarvasi Rózsás csapat játékosja nyerte.
- A legsportszerűbb csapat díjat - amelyet a Sportbüfé ajánlott fel - a Hunyadi Ifi játékosai kapták. Mindahhoz, hogy a torna zök-

A győztesek

vezett. Menetközben egy csapat visszalépett, így öt napon keresztül négy csapat körmérkőzésekkel küzdött a kupáért. A kupán kívül az első három helyezettű csapat, a legjobb kapus, a legtöbb góllövő és a legsportszerűbb csapat oklevélben és díjazásban részesült. Díjkiosztás október 10-én történt meg az alábbi eredményekkel:

1. Csödörök csapata - az „iparos kupát” nyerte, mely egy évig a tulajdonukban van.
2. Szarvasi Rózsás csapata
3. Hunyadi Ifi
4. Iparosok

kenőmentes legyen, hozzájárult a játékvezető személye is, aki Székely László volt. E kispályás torna mindvégig sportszerű volt és jó hangulatban zajlott le, megmozgatva a tömegsportot szerető embereket. Köszönet mindazoknak, akik e tornán résztvettek és közreműködtek. Reméljük, hogy a tornán mindenki jól megmozgatta magát és a következő sportrendezvényünkre is eljönnek, mivel a jövőben is szeretnénk az „Iparos kupa” labdarúgó tornát megrendezni.

Szervezők

KÖSZÖNET A RENDEZÉSÉRT

A Képviselő-testület Művelődési és Sport Bizottsága nevében szeretnék köszönetet mondani az Ipartestületnek az Iparos Kupa kispályás labdarúgó torna megszervezéséért és lebonyolításáért. Ez a sportrendezvény két éves szünet után éledt újjá és szervesen beilleszkedett a tömegsport

versenynaptárába. A kisebb problémák ellenére az Ipartestület példásan levezényelte a mérkőzéseket.

Reméljük a sorozat nem szakad meg és jövőre immár hagyományként ismét találkozunk az Iparos Kupáért kiírt mérkőzéseken.

Hévízi Róbert bizottsági elnök

KÉZILABDA

Bajnoki eredmények:
felnőtt csapat:

Békésszentandrás - Újkígyós 21-26 (10-13)

Legjobb dobók: Patkó H. 7, Tóth E. 5., Csik M. 4.

Békésszentandrás - Kétsoprony 10-15 (6-5)

Legjobb dobók: Kozák Gy. 3, Egriné 3.

Békéscsaba Főiskola - Békésszentandrás 25-11 (12-1)

Legjobb dobók: Kozák Gy. 4, Tóth E. 3, Egriné 3.

Ifjúsági csapat:

Békésszentandrás - Újkígyós 7:25

Legjobb dobók: Szilágyi K. 3.

Békésszentandrás - Kétsoprony 8-27 (1-13)

Legjobb dobók: Szucsán N. 3.

Az őszi idény befejezése után Apáti Nagy Ferencsel beszélgettünk a kézilabdázók idei eredményéről, a szakosztály mindennapi életéről, örömeiről, gondokról.

- *Hányadik helyen végzett a csapat a bajnokságban?*

- Az idei évben két csoportban zajlik a megyei női bajnokság. A csoporton belül jelenleg 5. helyen állunk, de nem egyenlő számú mérkőzést játszottak a csapatok és így a veszített pontok alapján esélyünk van a 4. hely elérésére. A bajnoki alapszakasz végén a két csoport első négy helyezettje játszik ráadást a végső helyezésekért. Egyébként ősszel 9 mérkőzést játszottunk, 3 győzelem és 6 vereség a mérlegünk. Szereplésünk összességében elfogadható, a mérkőzések többségében reális eredmények születtek. Az utolsó mér-

közéseken több sérülés sújtotta a csapatot, így nem tudunk a legerősebb összeállításban szerepelni. Az ifjúsági csapatunk sajnos győzelem nélkül zárta az idényt. Nekik még sokat kell fejlődniük és dolgozni.

- *Úgy értesültem, hogy az edzéseken már segítőtje is van. Többször említette, hogy szeretné, ha edzői munkában segítenének, illetve idővel átadná a stafétabotot. Meg van az utód?*

- Bízom benne. Domján László most kezdte el az edzői képesítés megszerzését és már edzéseket tart a csapatnak. Szeretném átadni neki a tapasztalataimat, tudásomat és ha ő is akarja, akkor jó edző válhat belőle. Sok segítséget kapok az iskola testnevelő tanárától - Sztankovits Lászlóné-tól is - aki az iskolás lányoknak tart edzéseket. Az iskolával nagyon jó a kapcsolatunk, hiszen az ISM-től nyert pályázaton az Önkormányzat segítségével megújul a kézilabda pálya, a tornaterem padozata, valamint az öltözők, fürdők állapota.

- *Mi a csapat további menetrendje?*

- Jelenleg befejeztük az edzéseket, hiszen a tornaterem és a pálya is felújítás alatt van. Remélem a téli teremkupára be tudunk nevezni, ha lesz rá pénzünk és aztán tavasszal megújult környezetben tudjuk majd folytatni a munkát és méltóképpen fogadhatjuk az ellenfeleket.

- *Köszönöm a beszélgetést.*

Fabó István

Szentendrési Híradó

ÖNKORMÁNYZATI HAVILAP

Kiadja:

Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzata

Felelős kiadó: Sinka József

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Tagjai: Horváth Sándorné, Benedek Erika, Fabó István,

Sinka Csaba

Felelős szerkesztő: Molnár Imre Zoltán

Készült: SZARVASPRESS Bt. Telefon/fax: (66) 313-144/19

NYTSZ: 372/2/1995

8. Ki volt a belügyminiszter Magyarországon a taxisblokádi idején?

- 1. Horváth Balázs
- 2. Németh Miklós
- X. Pintér Sándor

9. Kik között tört ki az Öböl-háború 1991-ben?

- 1. Irak - Kuvait
- 2. Irak - Irán
- X. Irán - Kuvait

10. Mikor gyilkolták meg Indira Gandhit?

- 1. 1998-ban
- 2. 1991-ben
- X. 1984-ben

11. Mikor halt meg Magyarország utolsó királynéja, Zita Habsburg főhercegnő?

- 1. 1989-ben
- 2. 1991-ben
- X. 1992-ben

12. Hol lőtték le J. F. Kennedyt?

- 1. New Yorkban
- 2. Dallasban
- X. Washingtonban

13. Mikor lépett az első ember a Holdra?

- 1. 1965-ben
- 2. 1979-ben
- X. 1969-ben

13+1. Mikor készült el az alagút a La Manche alatt?

- 1. 1994-ben
- 2. 1991-ben
- X. 1995-ben

SPORT**1. Milyen sportág a streetball?**

- 1. gyepplabda
- 2. utcai kosárlabda
- X. gördeszkázás

2. Mit jelképez az öt olimpiai karika?

- 1. az ókori olimpia sportágainak száma
- 2. a sportnagyhatalmak száma
- X. az öt világrészt

3. Hol rendezték az 1998-as labdarúgó világbajnokságot?

- 1. Franciaország
- 2. Brazília
- X. Jugoszlávia

4. Mikor nyert először Forma-1 világbajnokságot Michael Schumacher?

- 1. 1996-ban
- 2. 1955-ben
- X. 1997-ben

5. Mi a dopping?

- 1. edzés módszer
- 2. teljesítmény fokozása gyógyszerekkel
- X. energiatal

6. Milyen nehéz a diszkoszvetők által használt korong?

- 1. 1 kg
- 2. 2 kg
- X. 3 kg

7. Miből áll a biatlon?

- 1. kerékpározás és úszás
- 2. futás és lovaglás
- X. sífutás és lövészet

8. A jégkorongban egy csapatból hány játékos tartózkodhat a jégen?

- 1. 6
- 2. 7
- X. 5

9. Hány ember ül egy nyolcpárevezős csónakban?

- 1. 8
- 2. 16
- X. 9

10. Mikor rendezték az első téli olimpiai játékokat?

- 1. 1924-ben
- 2. 1926-ban
- X. 1932-ben

11. Mikor szerezte Papp László első olimpiai aranyérmét?

- 1. 1967-ben
- 2. 1953-ban
- X. 1948-ban

12. Melyik magyar sportoló vett részt a legtöbb olimpián?

- 1. Gerevich Aladár
- 2. Kőbán Rita
- X. Papp László

13. Mikor nyert Steffi Graf először Wimbledonban?

- 1. 1986-ban
- 2. 1988-ban
- X. 1991-ben

13+1. Mit jelent az, hogy karate?

- 1. lábívás
- 2. üres kéz
- X. cselgáncs

JELENTKEZÉSI LAP

Kérjük e mellékletet ezzel a jelentkezési lappal együtt dobja be!

Név:

Lakcím:

.....

ELMEBAJNOKSÁG

Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzatának Művelődési és Sport Bizottsága három fordulóból álló versenyt hirdet.

Nevezni az alábbi feladatok megoldásával lehet. A második forduló kérdései is az újságon keresztül jutnak el a játékosokhoz.

A két forduló értékelése után kerül sor a nyilvános megmérettetésre, ahol eldől, hogy 2000-ben ki lesz az Elmebajnok.

Az első forduló megoldásait 1999. december 10-ig várjuk a Könyvtárban és az Írószér boltban elhelyezett ládába.

Minden vállalkozó kedvű felnőttnek jó felkészülést és eredményes versenyzést kívánunk!

Akinek van javaslata, ötlete, kérjük azt is juttassa el hozzánk!

SZENTANDRÁS

- 1. Mikor adták át a kerékpárutat?**
 1. 1992. 09. 09.
 2. 1996. 07. 10.
 - X. 1994. 08. 17.
- 2. Mikor jelent meg a Szentandrás Híradó első száma?**
 1. 1995. január
 2. 1995. április
 - X. 1994. szeptember
- 3. Mikor avatták fel a Hősök szobrát**
 1. 1932-ben
 2. 1927-ben
 - X. 1925-ben
- 4. Mióta van két hídja a falunak?**
 1. 1975 óta
 2. 1974 óta
 - X. 1976 óta
- 5. Mikor említik először írásos emlékek nevét?**
 1. XV. sz-ban
 2. XII. sz-ban
 - X. XIII. sz-ban
- 6. Melyik híres királyi család birtoka volt?**
 1. Szapolyai
 2. Cillei
 - X. Hunyadi
- 7. Melyik évben volt a parasztfelkelés?**
 1. 1735-ben
 2. 1742-ben
 - X. 1848-ban
- 8. Mikor honosodott meg a szőnyegszövés?**
 1. 1929
 2. 1904
 - X. 1924

9. Milyen magas a Gödény-halom?

1. 88 m
2. 95 m
- X. 90 m

10. Ki tervezte címerünket?

1. Ruzicskay György
2. Lóránt János
- X. Sinka Mátyás

11. Mikor alakult a Hunyadi Sportegyesület?

1. 1933-ban
2. 1935-ben
- X. 1930-ban

12. Ki adta át a Duzzasztó művet 1942-ben?

1. Horty Miklós
2. József főherceg
- X. Habsburg Ottó

13. Hány főből áll a Képviselő-testület?

1. 12 fő
2. 10 fő
- X. 11 fő

13+1. Megközelítőleg mennyi a lakosság száma?

1. 3900
2. 4200
- X. 4800

TERMÉSZET

1. Hogyan alszik az elefánt?

1. fekve
2. ülve
- X. állva

2. Hány évig él a tölgy?

1. akár 1000-1200 évig is.
2. 100 évig is
- X. 400-500 évig is

3. Mekkora a Vörös-tenger sótartalma?

1. kb. 64%
2. kb. 4%
- X. kb. 24%

4. Össze lehet-e préselni a vizet?

1. nem
2. igen
- X. attól függ, hogy...

5. Milyen kutyák keveréke a dobernam?

1. tacsókó és a malamut
2. pinszi és a német juhász háziiasításából
- X. dalmata és a német dog

6. Milyen hosszú az Aggteleki Baradla-barlang?
1. 100 km
2. 5 km
X. 25 km
7. Mikor süllyedt el a Titanic?
1. 1912-ben
2. 1936-ban
X. 1945-ben
8. Melyik a Föld legnagyobb kiterjedésű sivataga?
1. Szahara
2. Kalahári-sivatag
X. Góbi sivatag
9. Az Amazonas vize mennyi idő alatt jut el a forrástól az óceánig?
1. tíz hét
2. két év
X. két hónap
10. Melyik a legnagyobb ma élő állat?
1. indiai elefánt
2. kék bálna
X. fehér cápa
11. Melyik államhoz tartozik az Antarktisz?
1. egyikhez sem
2. Ausztráliához
X. Nagy-Britanniához
12. Hol van Magyarország mértani közepe?
1. Ópusztaszer
2. Szarvason
X. Pusztavacs község mellett
13. Mi a korall?
1. kő
2. állat
X. növény
- 13+1. Melyik Közép-Európa legnagyobb halma?
1. Ásotthalom
2. Árpád-halom
X. Gödény-halom
3. Szegeden született, szerelmes verseit Sárváry Annához írta?
1. Babits Mihály
2. Tóth Árpád
3. Juhász Gyula
4. Andalúz származású, spanyol költő több drámát is írt, például: Várnász.
Ki ő?
1. Federico Garcia Lorca
2. Garcia Marquez
X. Enrico Caruso
5. A XX. sz. legjelentősebb német drámaírója?
1. Bertolt Brecht
2. Artur Miller
X. Artur Dürrenmatt
6. Ki írta a „Szeptemberi áhítat” c. verset?
1. Illyés Gyula
2. József Attila
X. Kosztolányi Dezső
7. Ki írta a „Meztelenek és holtak” c. regényt?
1. Norman Mailer
2. Thrumán Capote
X. Theodor Dreiser
8. 1921-ben jelent meg Babits Mihály szerelmes verseket tartalmazó kötete.
Mi a címe?
1. Szerelmes párbeszéd
2. Erato
X. A megtérő hajnalhoz
9. Olasz író, riporter. A nőkről írott nagysikerű regénye: „A haszontalan nem”.
Ki ő?
1. Clara White
2. Emilia de Castro
X. Oriana Fallaci
10. Miből való a következő idézet?
„Egy kismalac piacra járt,
egy kismalac meg otthon ült...”
1. A. Conan Doyle: Az Agra kincse
2. Artur Gordon: Halálos tréfa
X. Agatha Christie: Öt kismalac

IRODALOM

1. Melyik regény főszereplői: Prudence; az angol Női Kisegítő Légierő őrmestere; Clive, a szabadságos katona?
1. Rejtő Jenő: A láthatatlan légió
2. Eric Knight: Légy hű magadhoz
X. P.G. Wodehouse: Életművész
2. Kinek melyik verséből való az idézet?
„Az ablakok keresztjén hold csöpög,
a borzas macskát apró ördögök.
A háztetőn a fény aranyburok,
jönnek komor, sötétlő kandúrok.”
1. Radnóti Miklós: Rímpárok holdas éjszakán
2. Ady Endre: Héja nász az avaron
X. József Attila: A város peremén
11. Melyik regény utolsó mondata:
„Az életünk olyan, mint egy nyári ruha mellénye:
vid és céltalan.”
1. Rejtő Jenő: Az elveszett cirkáló
2. P. Howard: A szőke ciklon
X. Ephraim Kishon: Veszett ernyő nyele
12. Ismert mai magyar író, aki a Lehetetlen helyzeteket Rögtön megoldja, Bár ezt a televízió keresztül és mindannyian láthatjuk.
Ki ő?
1. Faludy György
2. Vámos Miklós
X. Eszterházy Péter

13. Mi a címe annak a regénynek, amelyet Moldova György a rendőrökről írta:
1. Bűn az élet
 2. Malom a pokolban
 - X. Változások őrei

- 13+1. Ki írta: Nyúlháj, Nyúlcipő, Nyúlketrec c. regényeket?
1. Dylan Thomas
 2. E. L. Doctorow
 - X. John Updike

ZENE

1. Mi a címe Kodály Zoltán leghíresebb dalművének?
1. Hány János
 2. Székelyfonó
 3. Cinka Panna
2. Hol és mikor halt meg Bartók Béla?
1. 1945 - New York
 2. 1949 - New York
 - X. 1959 - Budapest
3. Milyen eszközzel rögzítette Kodály és Bartók a népdalokat gyűjtőútjaikon?
1. kottázták
 2. gramofonnal
 - X. Edison-fonográffal
4. Mi a színpadra érkező karmester első dolga?
1. meghajol a közönség felé
 2. kezét fog az első hegedűssel
 - X. köszönti a zenekart
5. Melyik zeneszerző volt 1946-tól 1949-ig a Magyar Tudományos Akadémia elnöke?
1. Bartók Béla
 2. Erkel Ferenc
 - X. Kodály Zoltán
6. Mikor volt a „Csárdáskirálynő” ezredik előadása?
1. 1959-ben
 2. 1971-ben
 3. 1986-ban
7. Ki volt a XX. század egyik legjelentősebb hegedűművésze?
1. Yehudi Menuhin
 2. Paganini
 - X. Vanessa May
8. Ki írta a „Kék rapszodiát”?
1. Gershwin
 2. Bernstein
 - X. Webber
9. Ki mondta: „A zene mindenkié”?
1. Liszt Ferenc
 2. Kodály Zoltán
 3. Petrovics Emil

10. Melyik országban játszódik az „Evita” c. musical?
1. Bolívia
 2. Peru
 - X. Argentína

11. Milyen díjat kapott 1977-ben Koncz Zsuzsa?
1. Erdemesművész-díjat
 2. Liszt Ferenc-díjat
 - X. Kazinczy-díjat

12. Mikor alakult az Omega együttes?
1. 1962-ben
 2. 1965-ben
 - X. 1967-ben

13. Melyik „Ki mit tud”-on győzött Kovács Kati?
1. 1963-ban
 2. 1968-ban
 - X. 1965-ben

- 13+1. Melyik együttes dalai hallhatók a „Kalózok” c. filmben?
1. Shygys
 2. Picasso Branch
 - X. Jazz + az

TÖRTÉNELEM

1. Mikor volt a versailles-i békekonferencia?
1. 1919. jan. 18.
 2. 1919. jún. 18.
 - X. 1945. máj. 9.
2. Hány évig volt kormányzó Horty Miklós?
1. 20 évig
 2. 24 évig
 - X. 10 évig
3. Mikor lett Rooseveltt az Egyesült Államok elnöke?
1. 1933-ban
 2. 1942-ben
 - X. 1939-ben
4. Mikor kerültek Magyarországra a koronázási ékszerek?
1. 1978-ban
 2. 1988-ban
 - X. 1991-ben
5. Mikor vezették be Magyarországon először a GYES-t?
1. 1972-ben
 2. 1968-ban
 - X. 1967-ben
6. Mióta nincs a BKV járatainak kalauz?
1. 1966
 2. 1969
 - X. 1973
7. Mikor vezették be a világútlevelet Magyarországon?
1. 1989-ben
 2. 1985-ben
 - X. 1987-ben